

*Toekomstbestendig
behouden en
ontwikkelen*

Colofon

GROENBELEIDSPLAN Blaricum

Toekomstbestendig behouden en ontwikkelen

Opdrachtnemer:	idverde Advies B.V. Oude Apeldoornseweg 41 7333 NR Apeldoorn Postbus 177 7300 AD Apeldoorn T: 055 312 40 70 E: adviesapeldoorn@idverde.nl
Opdrachtgever:	Gemeente Blaricum Kerklaan 16 1261 JB Blaricum
Opgesteld door:	Ing. Hans Luiten
Projectnummer:	725210101
Kenmerk:	Z21003382
Status:	Eindconcept
Versie:	0.5
Datum:	9 februari 2023

Samenvatting

1. Inleiding

Waarom een beleidsplan?
Beleidskaders
Aanpak en leeswijzer

2. Groenvisie

“Toekomstbestendig behouden en ontwikkelen”

3. Groen- structuur

Bestaand groen
Indeling groenstructuren
Groene uitgangspunten
Kansen voor groen

4. Groenbeleid

Groenbeleving
Natuur en biodiversiteit
Gezonde leefomgeving
Groenbeheer
Participatie en zelfbeheer

5. Financiën

Kostenimpact
Indicatie projectkosten

Voorwoord

Blaricum heeft veel voorzieningen en een mooi groen karakter. Uit enquêtes en onderzoeken blijkt dat dit een belangrijk deel van de identiteit van ons dorp is. Blaricum houden we graag prettig leefbaar en groen. Zodat er ook in de toekomst een gezonde, veilige en mooie leefomgeving is.

Een uitdaging daarbij is het veranderende klimaat. Steeds vaker is het langer droog, regent het harder en hebben we (tropisch) warme dagen. We kunnen het groen in ons dorp slimmer inzetten. Daarmee versterken we zowel de natuurwaarde als de klimaatbuffering.

Met dit Groenbeleidsplan gaan we op zoek naar de juiste balans tussen slimme methodes om goed met het groen om te gaan en de bijbehorende kosten. Dit Groenbeleidsplan legt uit hoe het werkt. Ook vindt u in het plan zogeheten 'ambitieniveaus' en geeft het voorstellen voor de uitvoering.

Die uitvoering doen we niet alleen, maar samen. Zo geven we een positieve impuls aan onze groene leefomgeving!

Wethouder F.C. (Frans) Cornelis

Samenvatting

Het groen in de gemeente Blaricum heeft een veelzijdige rol: het draagt bij aan een veilige en schone leefomgeving, biedt voedsel en vestigingsplaatsen voor verschillende planten en dieren, zorgt voor verkoeling in de zomer, voorkomt pleksgewijs wateroverlast en slaat CO₂ uit de lucht op.

Door de uitdagingen die het veranderende klimaat met zich meebrengt, is het belangrijk dat het groen deze rol blijft vervullen en waar mogelijk dit positieve effect versterkt wordt. Dit groenbeleidsplan geeft invulling hieraan: we kijken naar wat er al goed gaat, waar we kansen zien voor verbetering en hoe we dit kunnen aanpakken. De hiervoor in dit plan opgenomen groenvisie is daarbij richtinggevend. De bestaande groeninrichting is ingedeeld naar een hoofdgroenstructuur, nevgroenstructuur en 'overig groen'. Het hoofd- en nevgroen vormen de belangrijkste onderdelen van de gemeentelijke groenstructuur. Hier heeft het versterken van de groeninrichting dan ook de meeste toegevoegde waarde. De verschillende beleidsthema's die in dit plan zijn opgenomen sluiten aan op de groenvisie.

Bij elk thema hebben is een ambitieniveau bepaald, de keuze hiervan onderbouwd en aangegeven hoe we daaraan invulling gaan geven. Samengevat komt dit neer op:

- We kiezen ervoor om groen binnen de hoofd- en nevgroenstructuur te behouden en actief te zoeken naar kansen om zowel de natuurwaarde en het klimaatbufferend vermogen van het groen te versterken. Dit met oog voor de bereikbaarheid en (recreatief) gebruik van het groen.
- We richten ons op het behouden van identiteitsbepalend groen, zoals op de brinken en engen, en de grote groenelementen. Daarbij denken en handelen we voor de lange termijn omdat volwassen groen de meeste toegevoegde waarde levert.
- We stimuleren interactie met en tussen inwoners en lokale (groene) initiatieven, dit met het oog op het beheren en samen vorm geven van de groene leefomgeving.
- We zorgen dat we goed zicht houden op de hoeveelheid te beheren groenareaal en wat daarvan de kwaliteit is. Dit vormt de basis voor de periodieke indexatie van het beheerbudget.
- We houden strak regie op alle beheertaken en proberen zo duurzaam en (kosten) efficiënt mogelijk te werken. Bij uitvoering van projecten in de buitenruimte betekent dit ook het aangrijpen van kansen om 'werk met werk' te maken.

Wat opvalt is dat de beleidsthema's erg verschillend zijn, maar de ambities (vertaald naar maatregelen) per thema vaak op elkaar aansluiten. Daarbij is vaak gedacht vanuit de intentie van het [bijenconvenant](#) 'Het Zoemmmt'. Een groot deel van de voorgestelde maatregelen is binnen de bestaande formatie van domein Groen invulling te geven. En anders is hiervoor eenmalig extra (project)budget nodig. Dit plan geeft hiervoor een kostenindicatie per project.

1. Inleiding

Als gemeente zijn we trots op ons groen. Dat is er in veel verschillende verschijningsvormen. We rekenen hiertoe niet alleen het groen dat in beheer is van de gemeente. Maar juist ook het groen in tuinen en (natuur)gebieden in beheer van derden. Denk hierbij aan het Goois Natuurreservaat, IVN, en de lokale imkervereniging.

1.1 WAAROM EEN GROENBELEIDSPLAN?

Het bestaande groenbeleid dateert van 2006 en is daarom aan een update toe. Het herzien van plannen geeft een kans om invulling te geven aan recente ontwikkelingen en actuele (maatschappelijke) thema's. Het behoud van biodiversiteit, werk maken van een leefomgeving die is aangepast aan een veranderend klimaat en het betrekken van bewoners bij het groen(beheer) zijn hiervan voorbeelden. Daarnaast zijn actuele plannen nodig als input voor de op te stellen [Omgevingsvisie](#) en als onderbouwing van de financiële uitgaven die hiermee gemoeid zijn.

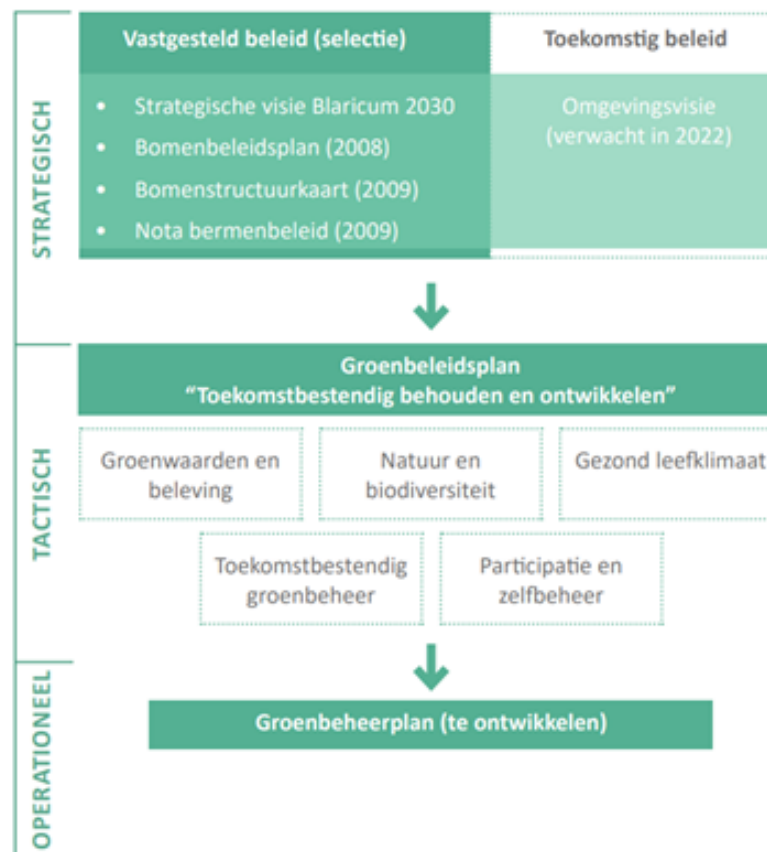
Doel van dit Groenbeleidsplan is om op hoofdlijnen een duidelijke ambitie voor de komende jaren mee te geven. Dit gaat (vooral) over het groen dat in beheer is van de gemeente. We kijken naar wat er al goed gaat, waar we kansen zien voor verbetering en hoe we hier dan invulling aan gaan geven. Dit inzicht bereiken we door:

- Een beeld te geven van de huidige en gewenste groeninrichting;
- uitgangspunten en maatregelen te beschrijven;
- kansen voor uitvoering te benoemen en een globale planning te maken;
- een kostenindicatie op te stellen.

Daarbij wordt niet alleen gekeken naar de mogelijkheden aan te haken bij andere projecten binnen de gemeente, maar betrekken actief bewoners en lokale (groene) initiatieven waar dat kan.

1.2 BELEIDSKADERS

Dit Groenbeleidsplan staat niet op zichzelf maar houdt rekening met bestaande beleidskaders en van toepassing zijnde [wet- en regelgeving](#). Het Groenbeleidsplan is waar mogelijk aangepast op de Omgevingsvisie die voortkomt uit de nieuwe Omgevingswet. In deze nieuwe wet worden 26 bestaande wetten gebundeld voor onder meer bouwen, milieu, water en ruimtelijke ordening. Ook de Wet Natuurbescherming zal opgaan in de Omgevingswet. In lijn met deze wet wordt door de gemeente gewerkt aan een Omgevingsvisie, waarin het groen als integraal onderdeel van de leefomgeving wordt benoemd. De visie zoals in dit Groenbeleidsplan is opgenomen zoomt verder op het groen in. Beide visies sluiten op elkaar aan. Het Groenbeleidsplan is op termijn door te vertalen naar een concreet uitvoeringsplan.

1.3 ONZE AANPAK

Dit Groenbeleidsplan is gelijktijdig ontwikkeld met het Groenbeleidsplan van de gemeente Laren. Onder de vlag van de 'BEL Combinatie' is hiervoor bewust gekozen. Het samen aangaan van het traject naar een nieuw Groenbeleidsplan geeft veel voordelen: met elkaar zoeken naar kansen om invulling te geven aan de opgaven van vandaag, maar ook die van de nabije toekomst. Dat kan omdat de groenstructuren van beide gemeenten deels met elkaar verbonden zijn en gelijkenis vertonen. Beide plannen hebben een duidelijk eigen karakter, met per gemeente de kwaliteiten, kansen en ambities specifiek gemaakt.

Vanuit de gemeentelijke organisatie is een [stuurgroep](#) en een [projectgroep](#) opgezet. De projectgroep bereidt voor, werkt uit en reikt concrete beslispunten aan. De stuurgroep, met daarin de verantwoordelijke wethouder per gemeente, hakt knopen door. Er is gekozen voor een overzichtelijk participatietraject:

- **Met bewoners:** zij zijn actief bevraagd door middel van een [enquête](#). De resultaten van de enquête zijn onder andere gebruikt om ambities te bepalen en aan te geven wat hierin prioriteit heeft.
- **Met [bestaande \(groene\) initiatieven](#):** zij zijn betrokken middels verschillende interactieve sessies. Zowel om input op te halen als het geven van feedback op gemaakte uitwerkingen. Gedurende deze sessies is ook gesproken over de gezamenlijke betrokkenheid de komende jaren. Om zo ook de aanwezige kennis en motivatie om deze in te zetten, te benutten.
- **Met derden,** veelal de natuurbeherende organisaties: zij hebben de keus gehad om gedurende het proces actief het gesprek aan te gaan en/of de planuitwerkingen in een gevorderde versie mee te lezen. Telkens is voor de laatste optie gekozen. De aangereikte input is waar mogelijk en passend verwerkt in het voorliggende Groenbeleidsplan.

Het geheel van het proces is aangestuurd vanuit het bureau [idverde Advies](#) (vestiging Apeldoorn). Zij hebben de uitkomsten van dit proces verwerkt in het voorliggende Groenbeleidsplan.

1.4 LEESWIJZER

Dit Groenbeleidsplan geeft op hoofdlijnen de kaders en uitgangspunten mee voor de wijze waarop we de komende jaren met het groen om willen gaan. Dat begint met een bondige visie op het groen (H2), gevolgd door een indeling van het groen naar groenstructuren (H3). Voor de verschillende beleidsthema's leggen we ons ambitieniveau vast en bepalen wat ervoor nodig is om dit invulling te geven (H4). In het laatste hoofdstuk (H5) is een uitvoeringsplanning met kostenindicatie op hoofdlijnen opgenomen.

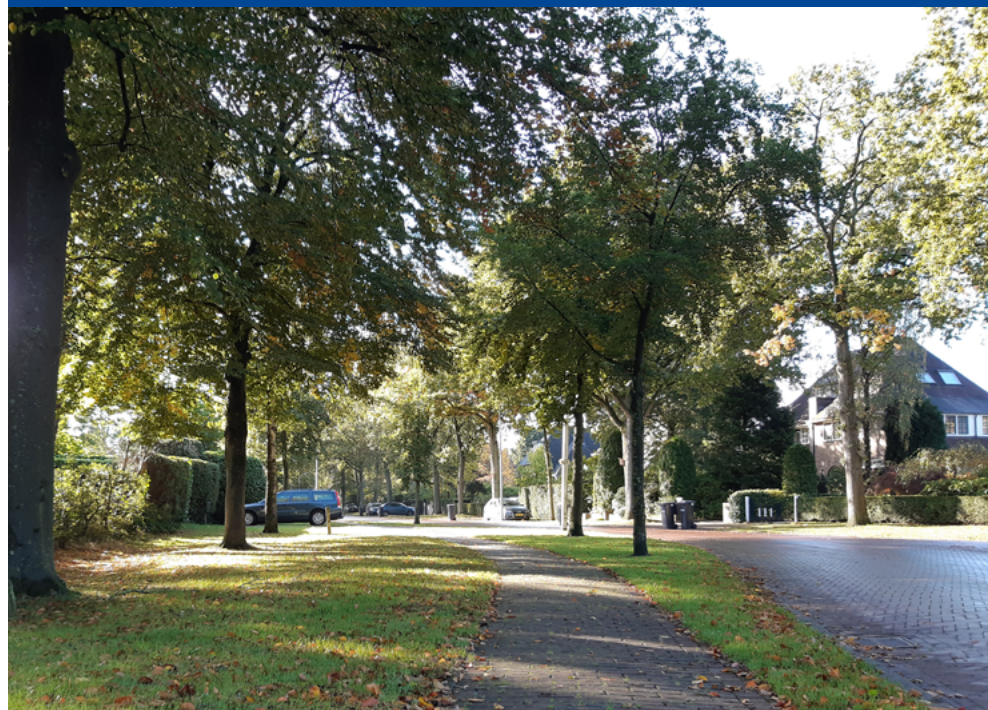
2. Visie op groen

De visie is richtinggevend en beschrijft waar we naartoe werken als het gaat over het gemeentelijk groen als onderdeel van de leefomgeving. We erkennen dat dit maar een deel is van het totale groenaanbod in onze gemeente. Deze visie staat niet op zichzelf. Er is eerst gekeken naar wat er aan visies en ambities is opgenomen in [belangrijke andere plannen](#), waaronder de Omgevingsvisie.

“TOEKOMSTBESTENDIG
BEHOUDEN
EN ONTWIKKELEN”

Toekomstbestendig groenbeheer

We kiezen voor kwaliteit boven kwantiteit. Dit betekent dat we niet de focus leggen op meer groen, maar koesteren en versterken wat we nu al hebben. Het gaat daarbij specifiek om het gemeentelijk groen. En de verbinding daarvan met overige groenelementen en -structuren. Het groen dat we belangrijk vinden leggen we vast op de groenstructuurkaart. We zorgen ervoor dat het vastgelegde groen adequaat beheerd wordt en er vervanging plaatsvindt wanneer dit nodig is. Daarbij hanteren we heldere uitgangspunten. We denken en handelen hierbij altijd met het oog op de lange termijn. Groen heeft tijd nodig om volwassen te worden. Juist het grote groen, als onderdeel van een groen netwerk, levert de meeste toegevoegde waarde. Voor mens en dier.

Aantrekkelijke en gezonde leefomgeving

Het openbaar groen in onze gemeente is aantrekkelijk, veilig en toegankelijk. Het geeft rust en ruimte voor vermaak voor zowel onze bewoners en bezoekers. Het kenmerkende groen, waaruit ook onze ontstaansgeschiedenis blijkt, blijft behouden. Denk daarbij aan de brinken, de engen (veelal open plekken) en beeldbepalende bomen.

Oog voor natuur en biodiversiteit

We erkennen het grote belang van groen, van bomen, struiken en kruiden, voor het behoud van biodiversiteit en een gezonde leefomgeving. Juist wanneer aanpassing van dezelfde leefomgeving in reactie op de gevolgen van een veranderend klimaat nodig is. Hierbij bekijken we het groen altijd in samenhang met de overige onderdelen die de leefomgeving vormgeven en de verschillende belangen die hierin spelen. Denk daarbij bijvoorbeeld aan water, wegen en bebouwing. De onderdelen moeten elkaar versterken, niet uitsluiten.

Samen maken we onze leefomgeving

In Blaricum zijn we samen verantwoordelijk voor de kwaliteit van de leefomgeving en de groenbeleving in het algemeen. Het groen dat niet in beheer of eigendom is van de gemeente levert hier een belangrijke bijdrage aan. Bewoners en lokale (groene) initiatieven nodigen we uit om hierin mee te doen. Bijvoorbeeld door mee te denken bij nieuwe (groen)ontwikkelingen, of actief invulling te geven aan 'zelfbeheer'. Denk daarbij aan bewoners die een plantvak of boomspiegel in de eigen buurt onderhouden. Bewoners stimuleren we om actief ideeën aan te dragen en hiervoor zelfstandig draagvlak te creëren. Dit in lijn met wat beoogd wordt vanuit de Omgevingswet. Als gemeente ondersteunen we hierin waar mogelijk, met praktische kennis en het toetsen van gedane voorstellen.

3. Groenstructuur

Dit hoofdstuk geeft inzicht in de groenstructuur binnen onze gemeente. De delen van de bestaande groeninrichting die passen bij de visie, willen we natuurlijk behouden. Op plekken waar dat kan en nodig is, gaan we het groen verder ontwikkelen. Het is daarbij goed te bedenken dat grote delen van het zichtbare groen niet in beheer zijn van de gemeente, maar wel een belangrijk onderdeel uitmaken van de groenstructuur. Denk daarbij aan omliggende bossen, heidelandschappen en landgoederen.

3.1 HUIDIGE SITUATIE

Het landschap en de groenbeleving worden sterk bepaald door de situering binnen heide-, bos- en veenweidegebied. Dit maakt (gedeeltelijk) onderdeel uit van het [Natuurnetwerk Nederland](#) (NNN). In een deel van de omringende bosgebieden staan villa's op grote kavels, die zelf ook rijkelijk met bos zijn beplant. De verspreid aanwezige engen zorgen voor een ruimtelijke variatie in het groene beeld waarbij de gesloten bosgebieden afgewisseld worden met 'open ruimtes'. Vanuit het bosgebied richting het centrum is de bosbeplanting steeds minder aanwezig en krijgt meer de vorm van stroken tussen de bebouwing. Dit deels op privé terrein. De kavels zijn hier nog altijd vrij groot en tuinen bevatten veel bomen. De aanwezigheid van deze bomen is van groot belang voor het groene, bosrijke karakter en vormen als het ware de uitlopers van de aaneengesloten grootschalige bosgebieden.

Richting de dorpskern van Blaricum is de lanenstructuur minder zichtbaar. De straten zijn smaller en kavels zijn vaak omrand met een haag die het zicht tot de woning ontnemt. Bomen staan voornamelijk op privé terrein. Bij oude boerderijen die door het centrum verspreid staan zijn leilinden voor het woongedeelte geplant en fraaie hulsthagen langs de erfafscheidingen. In het centrum van het dorp is een brink waar bomen zorgen voor een intieme sfeer en waar leilinden de wegen flankeren.

Engen voor akkerbouw

De engen vormen de oorspronkelijke akkers tussen de bebouwing. Dit is een waardevol onderdeel van het oude cultuurlandschap. De engen worden nu grotendeels weer gebruikt waarvoor ze bedoeld waren: het telen van lokale gewassen. Denk daarbij boekweit, rogge, gerst, spelt, aardappelen en zelfs de mosterdplant. De Agrarische Stichting Blaricum en bijenverenigingen zijn hier nauw bij betrokken.

Brinkdorpen

De brink is van oorsprong de boerengebruiksruimte om het vee te verzamelen en vanaf daar naar de weides te gaan. Van oorsprong lagen de brinken meer langs de rand van het dorp. Door toenemende bebouwing zijn de brinken ingesloten, maar is vaak de brink als ‘open ruimte’ behouden gebleven. Nog steeds kan de plek een centrale functie vervullen; het is de plek van de wekelijkse markt of bijvoorbeeld ingericht voor recreatie en ontmoeting. Blaricum is een voorbeeld van een brinkdorp.

3.2 GROENSTRUCTUREN

De [groenstructuurkaart](#) laat zien wat de belangrijkste groenelementen zijn in onze gemeente. We maken daarbij onderscheid tussen **hoofdgroen**, **nevangroen** en **overig groen**. Hoofdgroen en nevangroen zijn als ‘structuren’ zichtbaar gemaakt op de groenstructuurkaart. Het is belangrijk om daarbij op te merken dat niet al het groen dat is weergegeven op de kaart daadwerkelijk in beheer is van de gemeente. Dat is voor deel bepalend geweest voor het wel of niet toekennen van groen aan een groenstructuur. Het groen dat er wel is, maar niet op de kaart vermeld staat, behoort tot het ‘overig groen’.

De indeling van het groen is een verdere aanscherping van de groenstructuurkaart uit 2006, waarbij rekening is gehouden met:

- Nieuwe gebiedsontwikkelingen zoals de Blaricummeermeent;
- De opgaven van deze tijd: het behouden van biodiversiteit en het aanpassen van de leefomgeving aan een veranderend klimaat.

Of het groen is toebedeeld aan hoofdgroen, nevangroen of overig groen, is vastgesteld door af te vragen in hoeverre het groen:

- Bepalend is voor de samenhang/structuur van de groeninrichting;
- Invulling geeft aan de groenvisie;
- Identiteitsbepalend is of ‘gewoon’ lokaal groen betreft;
- Of het voor alle bewoners is of alleen voor een bepaalde straat of buurt

Bebouwde komgrens

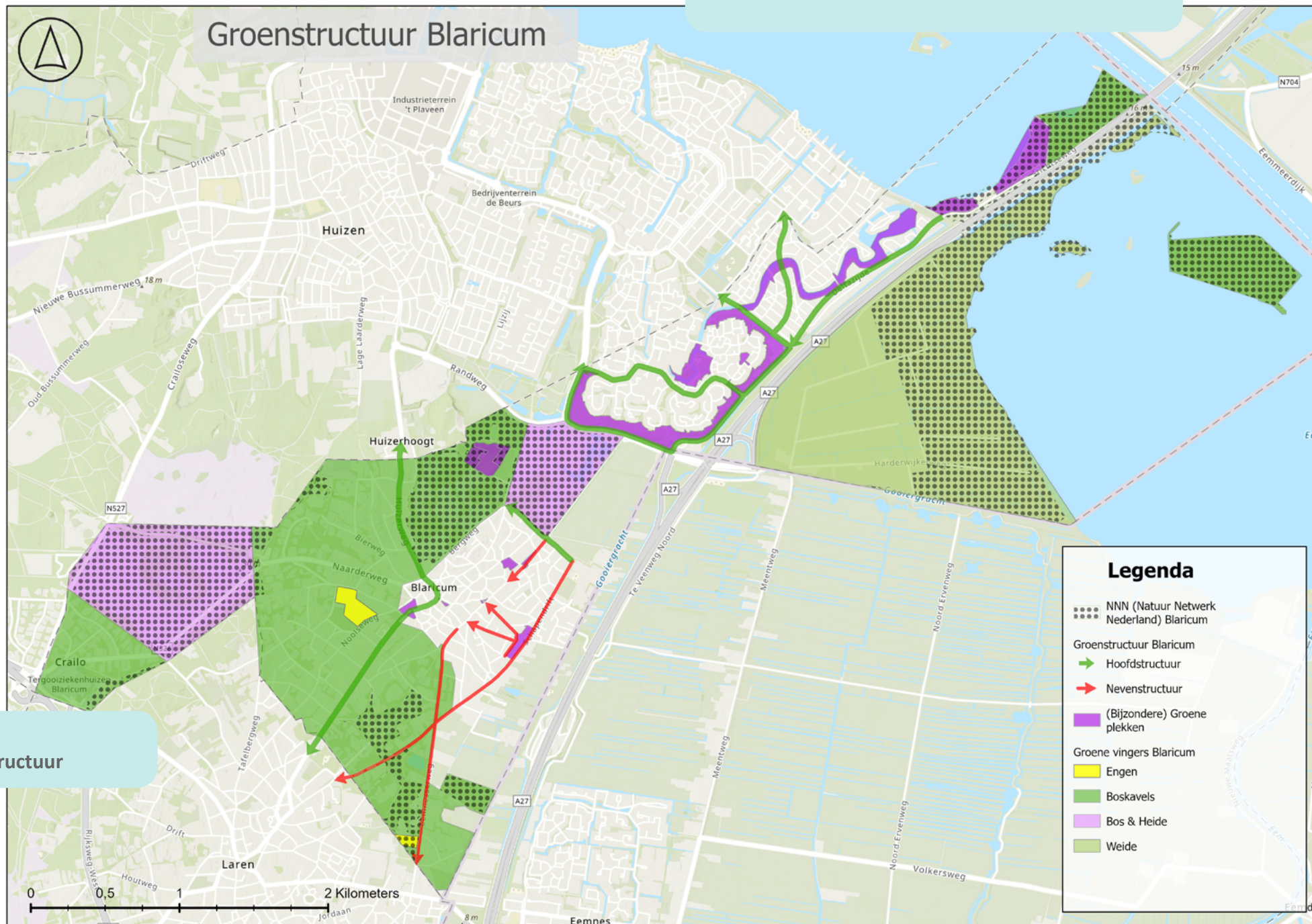
Voor de benodigde vergunningverlening, zoals kapvergunningen, is het vaststellen van een nieuwe “groene” bebouwde komgrens nodig (voormalige ‘bebouwde kom boswet’). Binnen deze komgrens heeft de gemeente zeggenschap, buiten deze komgrens kunnen zowel de provincie Noord-Holland als de gemeente zeggenschap hebben. De “groene” bebouwde komgrens wordt vastgesteld bij de uitwerking van de nieuwe Omgevingswet.

3.3 UITGANGSPUNTEN GROENINRICHTING

In [deze tabel](#) zijn de uitgangspunten per groentype vastgelegd. Ook hiervoor geldt dat dit alleen van toepassing is op het groen in beheer en/of eigendom is van de gemeente. Voor al het overige groen kan de gemeente wel gedachten formuleren en deze afstemmen met de beheerders/eigenaren (waaronder bewoners), maar hiertoe in veel gevallen niet verplicht.

GROENSTRUCTUURKAART

Hoofd- en
nevengroenstructuur

Onderwerp	Hoofdgroen(structuur)	Nevengroen(structuur)	Overig groen
Ambitie	Behouden, versterken en ontwikkelen	Behouden en versterken	Behouden
Inrichting	- Groende dragers, beeldbepalend, verbindende functie tussen en binnen gebieden, structurerend. - Leverd ruimschoots aan specifieke doelstellingen omtrent beleving, biodiversiteit en een klimaatadaptieve leefomgeving.	Ondersteunt de hoofdgroenstructuur en de inrichting van de openbare ruimte. Leverd een bijdrage aan het doel en de functie van een plek. Denk aan verblijven, spelen, fietsen, wandelen, etc.	Op buurt en straatniveau van toegevoegde waarde. Vormt geen (cruciaal) onderdeel van grotere groenstructuren. Doelmatige inrichting, tot zekere hoogte inwisselbaar, met aantrekkelijke accenten.
Beheer en onderhoud	- Conform de afgesproken beeldkwaliteit. - Daar waar de inrichting een specifiek doel/functie dient, is indien nodig het beheer hierop aangepast.		
Vervanging	Minimaal gelijkwaardig vervangen op dezelfde locatie (dus hiervoor ook middelen beschikbaar hebben) in lijn met de bestaande functie(s). Actief zoeken naar kansen om de structuur te versterken en/of ontwikkelen.	Altijd vervangen, in uiterste gevallen kan dit ook compensatie van groen in de omgeving zijn). Vervanging is gelijkwaardig aan de bestaande inrichting (of kan daartoe ontwikkelen) met behoud van de bestaande functie(s).	Vervangen, tenzij dit onevenredig duur of lastig is. Vervangen mag ook door compensatie in de omgeving. Het areaal groen dient behouden te blijven. De inrichting is flexibel en aan te passen aan de dan aanwezige behoeften van deze plek.
Participatie (bewoners / overige stakeholders)	- Uitgangspunt bij bewonersparticipatie: 'Ja, tenzij...' - Bewonersparticipatie wordt in het kader van de Omgevingswet gestimuleerd. Er ontstaat daarbij een meer gelijk speelveld tussen gemeente en bewoners. Beide partijen hebben een eigen rol in het participatieproces, met het oog op het invullen van nieuwe (beoogde) ontwikkelingen.		
	De gemeente formuleert duidelijk kaders en uitgangspunten voor participatie, dit in lijn met de Omgevingswet. Een duurzame instandhouding is wat de gemeente hierin beoogd.	Bewoners worden uitgedaagd actief invulling te geven aan bewonersparticipatie door initiatieven aan te reiken. Bij beoogd ingrijpen in het groen informeert de gemeenten bewoners en vraagt hen om hun mening of advies.	
Verkoop / verhuur	Komt niet voor verkoop of verhuur in aanmerking.		Komt voor verkoop of verhuur in aanmerking. Situatieafhankelijk kan de gemeente hieraan voorwaarden stellen.

3.4 KANSEN GROENINRICHTING

Een groenkans is te benutten om een bestaand knelpunt op te lossen of extra waarde toe te voegen. Er is niet voor gekozen om een uitputtend overzicht van kansen aan te reiken, maar om juist enkele voorbeelden te benoemen. De uitwerking van de kansen stelt ons beter in staat om, wanneer een ruimtelijke opgave speelt, deze aan te grijpen. Dit is daarna per locatie verder specifiek te maken. Bij voorkeur gebeurt dit vanuit een integrale aanpak. Elk van de genoemde kansen levert een bijdrage aan meerdere beleidsthema's zoals in het volgende hoofdstuk zijn uitgewerkt.

I. In stand houden van waardevol groen dat er al is

Dat kan elke type groen zijn, van kruidachtigen, tot struiken en bomen. Ook de overgangssituaties tussen verschillende typen groen zijn waardevol. De kans houdt in dat de bestaande groenelementen en inrichting behouden blijven, tenzij er goede redenen zijn om te kiezen voor een andere inrichting of beheervorm ervan. Hiermee wordt (mede) invulling gegeven aan het 'toekomstgericht behouden' van het groen, waarvoor dit Groenbeleidsplan staat.

II. Inzetten op verder vergroenen van de leefomgeving

Op de brinken

De kans om te vergroenen doet zich voor op verschillende brinken in de gemeente. Deze worden nu gekenmerkt door veel verharding (met een naar verwachting beperkte gebruiksfunctie) en weinig gevarieerd groen. Deze locaties lenen zich uitstekend voor een diverse groeninrichting, bestaande uit bomen, struiken, vaste planten en/of kruidenvegetatie. De voorkeur gaat uit naar een duidelijk onderscheidende groeninrichting per brink, om zo de identiteit per plek te versterken.

Bomen en boomstructuren

De bomen in de gemeente zijn op verschillende manieren bepalend. Omwille van de natuurwaarde ervan (en alle ander toegevoegde waarden die ze leveren), de schakelfunctie tussen gebieden en de (beeld)beleving ervan. Waar hiaten zijn in bestaande structuren, door uitval van bomen, is er een kans om dit te herstellen. Op plekken waar bestaande structuren ophouden, maar potentieel te verlengen zijn, verdient de kans verder onderzoek. Ook de individuele boom verdient aandacht. Er zijn verschillende locaties, in straten, op overhoeken en op pleinen, waar de beleving ervan vergroot kan worden door het aanplanten van een boom. Bij de keuze in te gebruiken sortiment verdient het de voorkeur om niet alleen te kijken naar wat er van nature goed groeit, maar ook vanuit historisch perspectief tot een keuze te komen. Daarmee wordt het verleden meer zichtbaar.

III. Vergroten aandeel kruidenrijk gras

Op tal van plekken in de gemeente bestaat de kans om de normale gras- of bermvegetatie aan te passen naar een meer kruidenrijke variant. Denk aan randen van grote grasvlakten of speciaal voor dit doel te selecteren wegbermen. In sommige gevallen vergt invulling van deze kans enkel aanpassing van het beheerregime, gericht op extensief beheer. Op andere locaties is daarvoor aanvullend ingrijpen nodig, zoals het verschrallen (armer maken van de bodem) en inzaaien. Met het uitrollen van deze kans wordt een bijdrage geleverd aan het pleksgewijs versterken van de biodiversiteit en het verbinden van de leefgebieden van talloze insecten en (wilde) bijen. Dit naar verwachting zonder dat dit grote impact heeft op het beheerbudget voor deze locaties zoals nu beschikbaar is.

4. Groenbeleid

Dit beleid is opgesteld aan de hand van verschillende thema's. Deze thema's sluiten aan op de onderdelen van de visie. Per thema is aangegeven wat we hiermee bedoelen. Met behulp van een schaalbalk laten we zien welke keuzes er zijn en welke ambitie we hierin aanhouden. We onderbouwen deze ambitie en laten zien hoe we naar dit ambitieniveau toewerken.

In dit hoofdstuk worden de volgende beleidsthema's behandeld:

- [Groen voor beleving](#)
- [Groen voor natuur en biodiversiteit](#)
- [Groen voor een gezonde leefomgeving](#)
- [Toekomstbestendig groenbeheer](#)
- [Participatie en zelfbeheer in het groen](#)

4.1 GROEN VOOR BELEVING

De groeninrichting bepaalt veelal de identiteit van een plek. Dit kan gelden voor heel de gemeente (verbonden aan de ontstaansgeschiedenis) of heel lokaal: karakteristiek groen dat hoort bij een wijk of buurt. De groeninrichting is vaak sterk bepaald door de bouwperiode en de ideeën omtrent groen die er toen waren. Dat laatste zie je misschien niet meer terug in gekozen soorten beplanting (die kan al vervangen zijn), maar wel in structuren en de beschikbare ruimte voor groen.

Goed groen zorgt voor herkenning en verbondenheid met een bepaalde plek. Dat is waar je je als bewoner thuis voelt. En in tijden waarin we met elkaar meer vanuit huis werken is het groen er niet alleen voor na werktijd, maar nodigt het ook uit om gedurende de werkdag dit op te zoeken. Om te ontspannen, los te laten en weer op te laden.

Onderbouwing (van de ambitie)

We erkennen dat de groeninrichting een onmisbaar onderdeel uitmaakt van de leefomgeving van bewoners. Van jong tot oud. Het groen nodigt uit om het op te zoeken, erin te verblijven en actief te recreëren. Zoals wandelen, fietsen, een boek lezen, sport en spel. We streven daarbij naar (het in stand houden van) gevarieerd groen. Groen dat goed aansluit bij de groeiplaats en een zichtbare 'drager van de identiteit' van een bepaalde plek is. Daarmee bedoelen we dat oorspronkelijke elementen behouden blijven. Denk daarbij aan de brinken, engen, oude markante bomen, van oudsher bestaande groenstructuren. Samen met andere onderdelen in de leefomgeving, draagt dit bij aan het unieke karakter én de herkenbaarheid van elke plek. Daarmee blijven we ons verbonden voelen met die plek en komen hier graag terug.

Dit geldt niet alleen voor bewoners, maar ook de vele bezoeker die we in onze gemeente mogen verwelkomen. Een deel van de bezoekers keert met regelmaat terug. Dit vergt een leefomgeving die hierop aangepast is. Niet in de laatste plaats om ook de doorstroming van verkeer en voldoende parkeergelegenheid te borgen.

Wat gaan we hiervoor doen?

Vastleggen van het karakteristiek groen

De [groenstructuurkaart](#) geeft aan wat de bestaande groenstructuren zijn, met onderscheid tussen hoofdgroen en nevgroen, die we met elkaar in stand willen houden. Zoomen we in op de groenstructuur, dan zien we groenelementen die van zichzelf een uniek en (beeld)bepalend karakter hebben. Deze leggen we vast met als doel om ze vervolgens te beschermen.

Pleksgewijs voorstellen maken om het groen te versterken

Het groen is nooit 'af', we zien altijd kansen voor verdere ontwikkeling hiervan. Dit betreft bijvoorbeeld het tijdig en passend vervangen van karakteristiek groen, maar ook het versterken van bestaande groenstructuren. Bijvoorbeeld door bestaande onderbrekingen in te vullen of structuren robuuster te maken.

Vergroten bereikbaarheid en daarmee beleefbaarheid van groen

Het vele groen, van groot tot klein, is wat onze gemeente kenmerkt. De beleving begint vaak al in de eigen straat. Een groene omgeving stimuleert om er gebruik van te maken. Spelen in het groen maakt daar nadrukkelijk onderdeel vanuit. Dit gaat voorbij aan het gebruik van traditionele speeltoestellen en zet in op natuurlijke speelaanleidingen. Waar nodig wordt het gebruik van groen actief gestimuleerd door verwijzing/bewegwijzering.

Versterken van beeldbepalend particulier groen

Het groen in particuliere tuinen is sterk (mede) beeldbepalend. Het draagt bij aan het geheel van de groenbeleving in onze gemeente. Denk aan de bomen, hagen en struiken. De algemene plaatselijke verordening ([APV](#)) wijkt af van hetgeen wettelijk is bepaald: hagen in voortuinen zijn in hoogte niet gelimiteerd en bomen mogen tot op de erfgrans aangeplant worden (dit laatste geldt ook voor de gemeentelijke bomen).

Met deze sterke verwevenheid tussen gemeentelijk en particulier groen, is het ook nodig dat bewoners hierin meedoen. De gemeente stuurt op bewustwording en kennisdeling, met ondersteuning vanuit lokale (groene) initiatieven. Zo proberen we ook een verdere verstening van tuinen tegen te gaan.

Samenwerken met derden

Als gemeente spreken we ambities uit en proberen hier actief invulling aan te geven. De eigen rol is op onderdelen ook beperkt. De samenwerking met derden is dan nodig en gewenst. Denk aan de natuurbeherende organisaties en lokale (groene) initiatieven. Dit vergt dat we elkaar 'in stelling brengen' waar haalbaar en dit ook procesmatig binnen de gemeentelijke organisatie borgen.

Werk maken van een schone leefomgeving

Beleving van het groen wordt ruw verstoord door aanwezig zwervuul. Ook ten aanzien van de andere doelen die we voor het groen nastreven is vervuiling een beperkende factor. Als gemeente sturen we al op gedragsverandering wat de hoeveelheid zwervuul moet beperken. Aanvullend daarop helpen we lokale initiatieven (veelal buurtbewoners) om het zwervuul in de eigen omgeving op te ruimen. Dit door het beschikbaar stellen van onder andere grijpers en hesjes. Domein groen ondersteund hierin, maar is hier niet verantwoordelijk voor.

Besluitvorming (samengevat)

- Het ambitieniveau voor het beleidsthema 'Groen voor beleving' is 3,5 (op een schaal van 1 t/m 5).
- We kiezen voor behoud van groen binnen de hoofd- en nevgroenstructuur en zoeken actief naar kansen om deze te versterken. Dit betreft ook de bereikbaarheid en (recreatief) gebruik ervan. Met specifieke aandacht voor identiteitsbepalend groen.
- We beoordelen de groenstructuur in samenhang met al het aanwezige particuliere groen.
- We stimuleren interactie met en tussen inwoners en lokale (groene) initiatieven, waarbij de gemeente overwegend een faciliterende rol vervult.

4.2 GROEN VOOR NATUUR EN BIODIVERSITEIT

Natuurwaarden zijn van ondergeschikt belang.

<<< Ambitie >>>

Het behouden en ontwikkelen van natuurwaarden staat altijd centraal.

Natuur en biodiversiteit gaat over alles wat boven de grond zichtbaar is en in de bodem gebeurt. De groeninrichting huisvest een grote biodiversiteit. In de praktijk verstaan we hieronder de soortenrijkdom van planten en dieren. Maar eigenlijk bedoelen we veel meer met het begrip [biodiversiteit](#). Op alle schaalniveaus is het belangrijk om de bestaande biodiversiteit te behouden en waar mogelijk te versterken. Het behoud van bestaande leefgebieden en vestigingsplaatsen is hierin cruciaal.

Door de keuze van de groeninrichting af te stemmen op de groeiplaats ontstaat een situatie waarbij de boven- en ondergrondse situatie met elkaar in evenwicht zijn. Daarmee dragen we bij (aan het ontstaan van) evenwichtige ecologische processen. Dit resulteert vervolgens in ecosystemen en de zogeheten '[ecosysteemdiensten](#)'.

Verschil in groeikracht kan leiden tot overwoekering van gebieden door een enkele soort. Invasieve exoten, zoals de Japanse duizendknoop en reuzenberenklauw winnen het van lokale inheemse beplanting. Het vergt een duidelijke strategie (bestrijden of beheersen), tijd en (financiële) middelen om woekerende soorten in toom te houden.

Onderbouwing (van de ambitie)

We erkennen dat de groeninrichting onderdeel vormt van het leefgebied van vele soorten zoogdieren en insecten. Zij vinden er plek om te schuilen, voedsel te vinden, voort te planten en veilig te verplaatsen wanneer dit nodig is. Hiervoor is het nodig dat het groen met elkaar in verbinding staat en samen een netwerk vormt. Op die manier is uitwisseling van verschillende populaties dieren mogelijk, wat bijdraagt aan versterking van de soort als geheel. De groeninrichting is erop gericht om in de randvoorwaarden (die zoogdieren en insecten stellen) te voorzien. Zonder hierbij in te zoomen op specifieke doelsoorten.

Daar waar dit van toegevoegde waarde is worden specifieke beheermaatregelen overwogen om de ecologische potentie van een bepaalde plek te benutten. Mits dit te combineren is met de overige functies (en daarbij behorende vereisten) van een bepaalde plek. Het ecologisch beheren van bermen is hiervan een concreet voorbeeld: een aangepast maaibeeld mag geen negatieve invloed hebben op bijdrage van bermen aan een verkeersveilige omgeving.

Integraal werken

Dit lijkt op de korte termijn misschien lastig en tijdrovend. Voor de lange termijn is dit echter cruciaal voor (het behoud van) de kwaliteit van de leefomgeving. Denk aan het belang van goed afstemmen op welke plek een boom komt en waar bijvoorbeeld een lichtmast. Door vooraf goed met elkaar af te stemmen hoe alle noodzakelijke voorzieningen in de openbare ruimte in te passen zijn, wordt herstelwerk op een later moment voorkomen.

Bomen met hoge aantrekkingskracht (op insecten)

Bomen vormen onmiskenbaar een belangrijk onderdeel van de groenstructuur als geheel. In onze gemeente zijn dit niet alleen de gemeentelijke bomen (waar dit Groenbeleidsplan over gaat), maar voor een belangrijk deel ook de particuliere bomen. Ook voor het bomenbestand geldt dat kwaliteit gaat voor kwantiteit. Het afwegingskader zoals opgenomen in het kapbeleid is hierin doorslaggevend. Het in stand houden van het bomenbestand vergt dat er tijdig vervangen (en daarmee verjongd) wordt. Dit gebeurt met een gevarieerd en insectenvriendelijk sortiment. De ene boom is hierin van veel grotere toegevoegde waarde dan de andere. Het wordt vaak bepaald door oorsprong van de boom. Hoe langer de boom al in onze gebieden voorkomt, hoe meer de insecten daarop in de regel zijn afgestemd.

Wat gaan we hiervoor doen?

Versterken van bestaande groenstructuren

We onderzoeken actief de [kansen](#) om de bestaande groenstructuur te versterken en daarmee leefgebieden (dat kan voorbij de eigen gemeentegrens reiken) met elkaar te verbinden. Dit specifiek vanuit het oogpunt van behoud van natuurwaarden en biodiversiteit. De groenstructuurkaart is hierbij een belangrijk vertrekpunt. Voorgestelde maatregelen worden waar mogelijk integraal en gecombineerd met andere (geplande) ruimtelijke ingrepen uitgevoerd.

Inzichtelijk maken van overige kansen voor biodiversiteit

Naast het versterken van groenstructuren willen we pleksgewijs werken aan het behouden en verbeteren van de aanwezige biodiversiteit. Dit door aanpassing van de bestaande inrichting, het beheer of een combinatie hiervan. Het ecologisch beheren van bermen, waardoor een rijke kruidenvegetatie kan ontstaan, is daarvan een voorbeeld. Maar bijvoorbeeld ook het ophangen van nestkasten of realiseren van meer variatie in type en soort beplantingen. Hierin wordt actief de samenwerking gezocht met lokale (groene) initiatieven.

Ideeën en suggesties (voor de leefomgeving) integraal benaderen

Het groen in onze gemeente staat niet op zichzelf maar vormt een onderdeel van de leefomgeving. Dit betekent dat bij ingrijpen hierin (bijna) altijd afstemming nodig is met andere domeinen binnen de gemeente die hierop invloed uitoefenen. Een voorbeeld van zo'n integrale aanpak: een eventuele aanpassing van het bermbeheer vergt afstemming omtrent de weginrichting en het borgen van de verkeersveiligheid.

Toepassen suggestielijst beplantingen met hoge natuurwaarde

Bij het nieuw aanplanten van bomen, struiken en overige planten is er altijd een mogelijkheid te kiezen voor [insectenvriendelijk sortiment](#). Het doel en de functie van een bepaalde inrichting of plek is hierin doorslaggevend. Hiervoor wordt gewerkt met diverse bestaande suggestielijsten van toe te passen sortiment, waaronder deze [bomenlijst](#). In de dagelijkse praktijk is de groenbeheerder niet beperkt tot het maken van keuzes uit deze lijst. Tevens bestaat de mogelijkheid advies in te winnen bij de lokale partijen, zoals de imkervereniging.

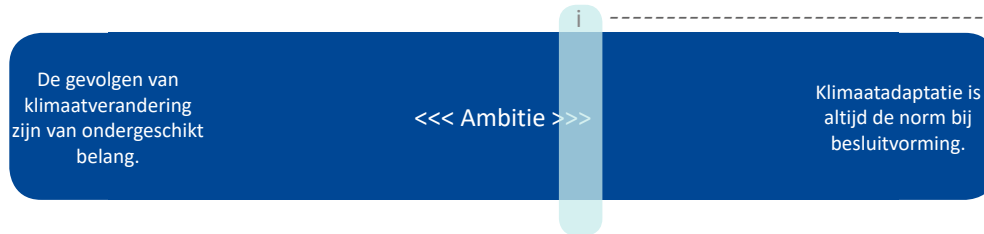
Ontwikkelen en toepassen beleid omtrent groeiplaatsen invasieve soorten

Op verschillende plekken binnen de gemeente zijn er groeiplaatsen Japanse duizendknoop (vastgelegd) en reuzenberenklauw (niet of beperkt vastgelegd). Er is geen vastgesteld beleid hoe hiermee om te gaan: beheersen of bestrijden. Beperkende factor is dat de groeiplaats ook voorkomt op gronden die niet in beheer zijn van de gemeente. Als gemeente willen we tenminste de eigenaar/beheerde hierop wijzen en met kennis over een gerichte aanpak ervan ondersteunen. De uitgangspunten hierin zijn nader beleidsmatig vast te leggen.

Besluitvorming (samengevat)

- Het ambitieniveau voor het beleidsthema 'Groen voor natuur en biodiversiteit' is 4 (op een schaal van 1 t/m 5).
- We kiezen voor behoud van groen binnen de hoofd- en nevgroenstructuur en zoeken actief naar kansen om deze te versterken. Dit is waar mogelijk ingestoken vanuit de noodzaak om leefgebieden/vestigingsplaatsen te behouden, te versterken en met elkaar te verbinden.
- We passen het begrip 'groenfuncties' toe, dat naast 'natuurgroen' bestaat uit 'beleefgroen' en 'groenaankleding'.
- We zoeken actief naar kansen om de natuurwaarde van het groen (door inrichting en/of beheer) te versterken. We nemen hiervoor onder andere de soortentabel bomen (groen in de stad, WUR) als basis.
- We ontwikkelen een strategie omtrent de omgang met invasieve soorten, gericht op het beheersen of bestrijden van de soort.

4.3 GROEN VOOR EEN GEZONDE LEEFOMGEVING

Werken aan het behoud van een gezonde leefomgeving vergt dat we ons telkens aanpassen aan veranderende omstandigheden. Binnen dit beleidsthema staat een veranderend klimaat centraal.

We merken steeds meer extremen in het weer: meer hevige regenbuien, meer tropische dagen en langere perioden van droogte. Het aanpassen aan de gevolgen van klimaatverandering noemen we 'klimaatadaptatie'.

Groen is hierin doeltreffend in te zetten. Zo leggen bomen CO₂ vast en leveren ze een grote bijdrage aan het verkoelen van bebouwd gebied. Bovendien vertragen zij ook de snelheid waarmee neerslag de bodem bereikt. In de samenwerking tussen groen en water kan een toegevoegde waarde ontstaan, die de onderdelen afzonderlijk niet kunnen 'leveren'. Specifieke groeninrichtingen (bijvoorbeeld wadi's) zijn bedoeld om regenwater op te vangen, vast te houden en door infiltratie af te voeren. In een ideale situatie biedt deze inrichting ook plaats aan de ontwikkeling van diverse natuurwaarden, planten en dieren.

Onderbouwing (van de ambitie)

We erkennen dat het klimaat verandert en dat dit impact heeft op hoe we onze leefomgeving inrichten en beheren. Dit met het oog op het borgen van een gezonde leefomgeving voor de lange termijn. Bij ruimtelijke opgaven (zoals renovatie of vervanging van de inrichting) is een integrale aanpak doorslaggevend in de mate van het succes ervan. Dit betekent dat we de samenwerking aangaan met andere disciplines die de leefomgeving invullen, zoals wegen, water en wonen. Met elkaar zijn we ervoor om - binnen een juist afwegingskader - te komen tot inrichtingskeuzes met een voor dat moment maximaal haalbaar '[klimaatbufferend effect](#)'. Dit kan leiden tot een dubbelfunctie van dezelfde plek. Denk aan een (verlaagde) speelplaats die tegelijk als waterberging functioneert bij hevige regenval. Waar de inrichting raakt aan of invloed uitoefent op gebieden in beheer van derden, zal met de betreffende beheerder verdere afstemming plaatsvinden.

Groot en volwassen groen heeft vaak de meeste positieve impact op een gezonde leefomgeving. Dit kan gaan om een enkele boom of aaneengesloten groenarealen en natuurgebieden. Dit vraagt dat we altijd denken 'in structuren' en groen voor de lange termijn ontwikkelen en beheren. Bij eigentijdse ontwikkelingen, zoals het plaatsen van zonnepanelen, is een goede integrale belangenafweging nodig. Daarbij kijken we niet alleen naar de voordelen van zonnepanelen ten opzichte van de waarde van bomen, maar ook naar andere redenen om de boom te willen behouden of kappen. In het kapbeleid is hier een afwegingskader voor vastgesteld.

Bewoners doen mee

Het uitvoeren van passende maatregelen (in lijn met vastgesteld beleid) is niet alleen een gemeentelijke, maar een gezamenlijke verantwoordelijkheid. Zoals in het plan Laren Regenklaar duidelijk wordt, is ook actie van bewoners nodig. Als we kijken naar de groeninrichting dan zien we dat dit op onderdelen al heel goed gaat. Veel particuliere tuinen zijn groen (in plaats van versteend) met aanwezigheid van bomen, hagen, struiken. Behoud en versterking hiervan is nodig. Als gemeente blijven we het belang hiervan onderstrepen en staan waar nodig bewoners met kennis hierover bij.

Wat gaan we hiervoor doen?

Inzichtelijk maken kansen voor een klimaatadaptieve inrichting

Het inventariseren van kansen is telkens gekoppeld aan de (mogelijk) negatieve impact door een veranderend klimaat. De vraag die bij gesteld wordt: in hoeverre is de leefomgeving aangepast aan een toename van temperatuur, perioden van droogte, momenten van hevige neerslag? Hierbij wordt gebruik gemaakt van de resultaten uit de [klimaatstresstest](#). De kansen zijn uit te werken naar concrete (groene) inrichtingsvoorstellen (of ontwerpprincipes daarvan).

Bevorderen van een integrale aanpak

We weten dat groen niet de enige oplossing is naar een gezonde leefomgeving, maar daarbij wel vaak een belangrijk onderdeel vormt. De kracht zit daarmee in de onderlinge samenwerking. Dit betekent dat we (vanuit domein Groen) bij ruimtelijke opgaven actief andere gemeentelijke disciplines betrekken waar er in dit kader voordeel te behalen valt. Andersom verwachten we ook betrokken te worden bij opgaven die niet vanuit domein Groen worden georganiseerd, maar waarbij groen wel een rol vervult.

Kennis delen binnen de gemeentelijke organisatie

De toegevoegde waarde van groen in relatie tot de thema's in dit Groenbeleidsplan is binnen de gemeentelijke organisatie nog niet overal voldoende bekend. Dat is begrijpelijk, maar toch willen we hierin verandering brengen. We willen dit bereiken door opgaven waar dit kan integraal op te pakken. En door hierover actief kennis te delen en het belang van groen uit te dragen.

Toepassen suggestielijst van bomen met groot klimaatbufferend vermogen

Bij het planten van bomen is er altijd een mogelijkheid te kiezen voor sortiment met een (specifiek) klimaatbufferend vermogen. Denk daarbij aan de mate waarin de boom in staat is tot het afvangen van CO₂ en fijnstof, geluidreductie, verkoelen van bebouwd gebied.

We maken hierbij gebruik van [bestaande lijsten](#). De groenbeheerder is dus niet beperkt tot het maken van keuzes uit deze lijst.

Groeiplaatsen bomen, struiken en planten inrichten voor de lange termijn

Bij nieuw aan te planten bomen kiezen we voor soorten die hier van nature goed groeien. De groeiplaats geeft ruimte om tenminste 20 jaar (voor struiken en andere planten) 40-60 jaar (voor bomen) te ontwikkelen zonder dat kostbare aanvullende maatregelen nodig zijn. Om de kwaliteit van de inrichting van de groeiplaats van bomen te borgen, hanteren we de richtlijnen zoals opgesteld in het [Handboek Bomen](#) (meest recente versie). Dit geldt ook voor het behoud van bestaande groeiplaatsen bij werkzaamheden in de leefomgeving. Waar nodig wordt verzocht tot handhaving.

Opstellen spelregels omtrent bomen en gebruik zonnepanelen

Het plaatsen van zonnepanelen komt steeds vaker voor. Juist ook op particuliere woningen. Het verhogen van de opbrengst van zonnepanelen is geen reden om gemeentelijke bomen te kappen en/of te snoeien.

Besluitvorming (samengevat)

- Het ambitieniveau voor het beleidsthema 'Groen voor een gezonde leefomgeving' is 3,5 (op een schaal van 1 t/m 5).
- We denken en handelen voor de lange termijn omdat volwassen groen de meeste toegevoegde waarde levert. Dit vergt dat we plantlocaties goed kiezen en voor de lange termijn inrichten.
- We beschouwen groen als onderdeel van een klimaatadaptieve leefomgeving en stimuleren daarom de interactie met andere domeinen om te komen tot integrale plannen bij ruimtelijke opgaven.
- We zoeken actief naar kansen om het klimaatbufferend vermogen van het groen te versterken. Door hierop afgestemde inrichting, soortkeuze en beheer.
- We stimuleren nieuwe ontwikkelingen mits die geen onherstelbare schade opleveren voor bestaande groenstructuren en/of natuurwaarden.

4.4 TOEKOMSTBESTENDIG GROENBEHEER

Dit beleidsthema gaat specifiek over het groenbeheer en vormt een onderdeel van de IBOR-taken (integraal beheer openbare ruimte). Een groot deel van het werk wordt uitgevoerd door een vaste groenaannemer of specifiek voor een bepaalde taak ingehuurde aannemer. Overige taken worden uitgevoerd door de eigen buitendienst van de BEL Combinatie. Met verschillende partijen die beheertaken uitvoeren is een goede onderlinge afstemming nodig.

Binnen het groenbeheer liggen kansen om duurzaam te werken. In praktische zin gaat dit over de in te zetten machines en gereedschappen: zijn ze stil en schoon? Als we verder kijken, vanuit de inclusieve gemeente die we (willen) zijn, gaat het ook over het duurzaam inzetten van medewerkers met een afstand tot de arbeidsmarkt.

Onderbouwing (van de ambitie)

Binnen het groenbeheer in onze gemeente streven we een duurzame en kosteneffectieve aanpak na. Dit vergt dat we bij ontwikkelingen altijd beoordelen hoe een ruimte slimmer te benutten of in te richten is. In principe met behoud of versterking van bestaande groenelementen. Het optimaliseren van het beheer en onderhoud gebeurt met het oog op schoner, stiller en meer kosteneffectief werken in de leefomgeving. Hierbij wordt gelet op een goede afstemming van beheertaken tussen de verschillende uitvoerende partijen. Ook binnen het groenbeheer willen we een inclusieve gemeente zijn. Dit betekent dat we actief sturen op een gedeeltelijke inzet van medewerkers met een afstand tot de arbeidsmarkt.

Waar mogelijk maken we 'werk met werk'. Dat wil zeggen dat we groene maatregelen in de leefomgeving gecombineerd met andere projecten uitvoeren. Denk aan een wegreconstructie: het vernieuwen van bermen en de mogelijkheid tot het behouden of versterken van de bomen(structuur) en eventueel aangrenzende plantvakken komt daarbij altijd wel aan de orde. Het is daarbij van belang dat de afdeling groenbeheer op tijd aangehaakt is. Om mee te denken, voorstellen te toetsen en concrete suggesties aan te reiken. Hiermee werken we toe naar een leefomgeving die goed te beheren is, met een optimale functievervulling zoals bedoeld door de ontwerper. De uiteindelijke keuze voor de inrichting of aanpak wordt mede bepaald door wettelijke kaders en beschikbaarheid van financiële middelen. Dit betekent dat niet alles mogelijk is.

Wat gaan we hiervoor doen?

Actief betrokken zijn bij (integrale planvorming)

Positieve invloed uitoefenen op kwaliteit van de leefomgeving vergt dat onze groenbeheerders vroegtijdig bij de planvorming betrokken zijn. We werken dan vanuit de gedachte ‘beheerbewust ontwerpen en ontwerpbeewust beheren’. Dit kan beschouwd worden als een preventieve vorm van beheer: de beheerobstakels worden vroegtijdig herkend en zijn in de ontwerpfasen nog aan te passen. Niet alleen bij nieuwe plannen, maar ook bij het renoveren of vervangen van de groeninrichting (het groot onderhoud) willen we integraal werken. We streven ernaar om opgaven altijd logisch te clusteren (naar type werkzaamheden) en/of te combineren met andere geplande werkzaamheden. Dit noemen we ‘werk met werk maken’.

Beheerarealen op orde maken en houden

Het is enkel mogelijk goed te sturen op beheertaken als het beheerareaal inzichtelijk is. Op een digitale wijze, binnen het gemeentelijk beheersysteem en conform hieraan gestelde eisen. Dit betekent ook de inrichting van de beheerkaart conform [BGT](#) (Basisregistratie Grootchalige Topografie). Gegevens als beheerder, beheergroep (type inrichting), oppervlakte en beheerkwaliteit/groenfunctie zijn hierin mede relevant. Wat digitaal is vastgelegd komt overeen (>95%) met de praktijk.

Naleven contractafspraken met derden

De gemeente heeft het werk uitgezet bij verschillende externe (groen) aannemers. Een groot deel hiervan betreft het groenonderhoud. De na te komen resultaatverplichtingen zijn contractueel vastgelegd. De gemeente borgt een adequate regievoering op het contract. Hierin is één persoon namens de gemeente het vaste aanspreekpunt. De kwaliteit van regievoeren is gebaat bij continuïteit van betrokken medewerkers en goed opgeleide toezichthouders.

Ontwikkelen proces voor overdracht van beheerarealen

Het is bekend wanneer welk beheerarealen (bijvoorbeeld door de projectontwikkelaar) aan de gemeenten worden overgedragen. De beheerarealen zijn bij overdracht digitaal beschikbaar (voor gebruik binnen het gemeentelijk beheersysteem) en gecontroleerd op juistheid. De beheerarealen zijn op het moment van overdracht minimaal op de afgesproken beheerkwaliteit. Eventuele achterstanden in beheer zijn bij een tijdige vooropname genoteerd.

Werk maken van optimalisatie afstemmingsproces groenaannemer en de buitendienst

Onder de vlag van de BEL Combinatie fungeert een eigen buitendienst. De dienst is verantwoordelijk voor specifieke (beheer)taken in de leefomgeving. Op onderdelen werken buitendienst en groenaannemer samen. Dit vergt tijdige en volledige communicatie. Alleen op die manier zijn werkstromen goed op elkaar af te stemmen, waarmee het beoogde resultaat op een (kosten)effectieve wijze wordt behaald. Dit afstemmingsproces is voor verbetering vatbaar en schept kansen om bijvoorbeeld werk met werk maken in ‘grensgebieden’.

Stimuleren en aanjagen innovatie in het groenbeheer

Zowel voor het werk uitgevoerd door derden als door de eigen buitendienst streven we naar stil en schoon werken. Dat betekent dat elektrisch wordt gewerkt (stil, geen CO2 uitstoot) waar dit kan door dit contractueel vast te leggen naar aannemer (en hierop toe te zien). En bij vervanging van machines en gereedschappen binnen de buitendienst, altijd een elektrische variant te overwegen.

Maatschappelijk verantwoord inkopen

Voor de inkoop van groendiensten, machines, gereedschappen, verbruiksmiddelen, e.d. is het [inkoopbeleid van de BEL Combinatie](#) van toepassing. Het gaat onder andere om circulair inkopen en inzet van medewerkers met afstand tot de arbeidsmarkt. Het circulair inkopen omvat de hele economie: van het moment van winnen van de grondstoffen tot het moment waarop de grondstof weer wordt hergebruikt. Bij de inkoop houden we rekening met wat er wordt gewonnen, hoe het wordt gewonnen en vervolgens geproduceerd. En hoe het wordt gebruikt en de mate waarin dit keer op keer wordt hergebruikt. Circulair inkopen gaat verder dan het duurzaam inkopen, waar landelijke criteria voor zijn.

Het groenonderhoud is expliciet geschikt voor inzet van medewerkers met een afstand tot de arbeidsmarkt. Als gemeente borgen we dit contractueel (richting groenaannemer) en/of binnen de inzet van de buitendienst. Gestuurd wordt op de inzet van medewerkers met afstand tot de arbeidsmarkt vanuit de eigen gemeente. In tweede instantie vanuit de eigen regio. Periodieke evaluatie van de doelstellingen en in hoeverre deze zijn behaald, maakt hier onderdeel van uit.

Aanhouden van financiële buffer + jaarlijkse indexatie van budget

Voor al het werk dat door derden wordt uitgevoerd is de beschikbaarheid van reële financiële buffers noodzakelijk om de doorgang van het werk te borgen. We rekenen daarbij met marktconforme marges, telkens gekoppeld aan de hoeveelheid en aard van het werk. Dit met als doel om (kleine) tegenvallers op te kunnen vangen, zonder hiervoor telkens college en/of raad te benaderen en hierover verantwoording af te leggen.

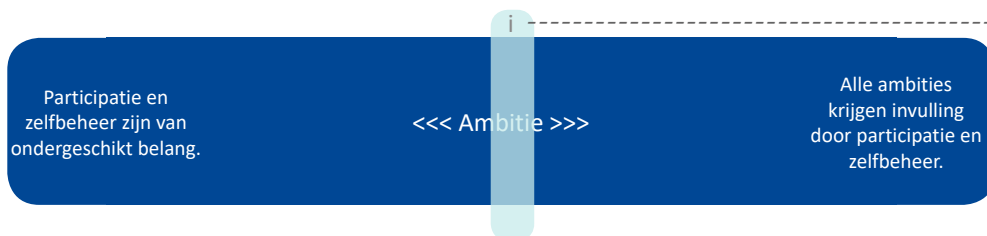
De jaarlijkse indexatie van budget is gekoppeld aan een actueel overzicht van te beheren groenareaal. Waarbij tevens rekening wordt gehouden met een periodieke bijstelling van de tariefstelling zoals contractueel met de groenaannemer is vastgelegd of [regulier geldende normen](#).

Besluitvorming (samengevat)

- Het ambitieniveau voor het beleidsthema 'Toekomstbestendig groenbeheer' is 3,5 (op een schaal van 1 t/m 5).
- We werken hiervoor met data (van beheerareaal) dat up-to-date is en wordt gehouden. Dit vormt mede de basis voor de beoogde jaarlijkse indexatie van beheerbudget.
- We zijn ons bewust van de beheertaken die we als gemeente uitvoeren en door wie dit wordt gedaan. We houden strak regie op al het werk dat wordt uitgevoerd.
- Vanuit het bestaande inkoopbeleid geven we invulling aan duurzaam en maatschappelijk verantwoord inkopen van goederen en diensten (o.a. inzet van medewerkers met een afstand tot de arbeidsmarkt).
- We handelen waar mogelijk vanuit een integrale gedachte en streven bij ruimtelijke opgaven het 'werk met werk maken' na.

4.5 PARTICIPATIE EN ZELFBEHEER IN HET GROEN

Uit de voorgaande beleidsthema's blijkt dat de mate van het te behalen succes sterk afhangt van de inzet die anderen leveren. We doelen daarmee op bewoners, bestaande (groene) initiatieven en derden, zoals natuurbeherende organisaties. De reden hiervoor is bekend: een groot deel van het totaal aanwezige groen is niet in beheer van de gemeente.

Onder participatie verstaan we niet alleen wat anderen bijdragen aan (de kwaliteit van) het gemeentelijk groen, maar ook andersom: de toegevoegde waarde van al het overig aanwezige groen. Veelal betreft dit de tuinen van bewoners. Al dit groen samen kan elkaar versterken en zo bijdragen aan een gezonde leefomgeving met ruimte voor natuur en biodiversiteit.

Onderbouwing (van de ambitie)

We erkennen dat van al het groen binnen de gemeentegrenzen maar een beperkt deel wordt beheerd door de gemeente zelf. Dit vergt dat we samenwerken met andere betrokken partijen - en dat zijn ook de bewoners - om al onze groenambities invulling te geven. Dit vraagt het herkennen van kansen op verschillende schaalniveaus en samen zoeken naar mogelijkheden om hier invulling aan te geven.

We benutten de ruimte die de Omgevingswet biedt voor (bewoners)participatie. Dit betekent dat we bewoners, individueel maar ook in een georganiseerde vorm, ruimte geven actief ideeën aan te dragen en hiervoor zelfstandig draagvlak te organiseren. Gedurende deze processen ondersteunt de gemeente met kennis (of het faciliteren hiervan) en het toetsen van gedane voorstellen. Met elkaar ontdekken we wat haalbaar en inpasbaar is. En onder welke voorwaarden realisatie ervan kan plaatsvinden. Zo geven we vorm aan het 'samen maken van de leefomgeving', met een gedeelde verantwoordelijkheid. We stimuleren de reeds bestaande (groene) initiatieven hierin een voorbeeldfunctie te vervullen.

De Omgevingswet stelt bewoners in staat om daadwerkelijk invloed uit te oefenen op de eigen leefomgeving, wat de persoonlijke betrokkenheid hiermee vergroot. Het 'zelfbeheer in het groen' geeft hier voor een deel al invulling aan: bewoners die een klein stukje openbaar groen zelf onderhouden. Dit kan een plantvak of boomspiegel (open ruimte rondom een boom) in de eigen omgeving zijn.

Wat gaan we hiervoor doen?

Opstellen overzicht van stakeholders + beheeractiviteit

We leggen vast wie welke gebieden beheerd en met welke (beheer) doelstellingen dit gebeurt. Met de verschillende partijen borgen we een periodieke afstemming. Dit met het oog op het delen van kennis, uitwisselen van kansen en waar mogelijk gezamenlijk optrekken bij het invullen van ruimtelijke opgaven en ambities.

Delen van kansen vanuit overige beleidsthema's

Participatie is nodig om al onze (groen)ambities waar te maken en hiervoor draagvlak te creëren. Onze bewoners spelen hierin een belangrijke rol. We dragen hiervoor actief de toegevoegde waarde van groen uit. En wat dit kan betekenen voor de (keuze van) de inrichting en het beheer ervan. Specifiek voor het particulier groen en de kansen omtrent biodiversiteit en klimaatadaptatie benutten we de beschikbaarheid van capaciteit, kennis en ervaring binnen bestaande (groene) initiatieven. We stimuleren, en faciliteren waar dit kan, de dialoog tussen de verschillende groepen.

Bewoners actief raadplegen

Voor al het ['overig groen'](#) raadplegen we bewoners als maatregelen impact hebben op het gebruik of beleving van de directe leefomgeving. Dit op het schaalniveau van een straat of enkele straten. Hiervan kan sprake zijn als we bermen anders willen beheren, plantsoenen toe zijn aan een andere inrichting of bomen worden vervangen. Hierbij speelt de plantlocatie (soms tot op de erfgrans) speelt een rol net als de soortkeuze van de boom. Hiervoor reiken we een selectief aantal mogelijkheden aan.

Kennis over groen delen op scholen

We willen dat onze jeugd oog heeft voor de groene leefomgeving. Dat kan alleen als hierin onderwijs wordt gegeven. Uitleg over de waarde van groen dus, wat raakt aan alle (beleids)thema's die in dit Groenbeleidsplan naar voren komen. En dan zo praktisch mogelijk, denk aan het planten van een boom tijdens de nationale [boomfeestdag](#). De gemeente beperkt zich hierin tot faciliterende rol. Verder wordt een beroep gedaan aan lokale (groene) initiatieven om hieraan actief invulling te geven.

Kennis over groen delen met bewoners

De waarde of het belang van groen vergt kennis en inzicht. Daarmee is het mogelijk om voorbij de waardering van 'mooi' of 'niet mooi' te kijken. De focus ligt dan op de vraag of groen bijdraagt aan het doel en functie van een bepaalde plek. Dan kan een in toom gehouden rand met braam en brandnetel ineens heel belangrijk zijn (voor bijvoorbeeld vlinders). Het groen in de particuliere tuin speelt hierin een cruciale rol. Hierin willen we bewoners actief meenemen. Ook hiervoor wordt een beroep gedaan op lokale (groene) initiatieven om hier actief invulling aan te geven.

Ruimte geven aan initiatieven van bewoners

Bewoners dagen we uit ideeën aan te reiken die bijdragen aan de kwaliteit van de (groene) leefomgeving. In lijn met de Omgevingswet zoeken ze eerst zelfstandig, binnen de eigen omgeving, naar draagvlak hiervoor. Als gemeente ondersteunen we hierin met kennis of verwijzen actief door. Aangereikte ideeën toetsen we op haalbaarheid en (financiële) inpasbaarheid. Het (gedeeltelijk) overnemen of afwijzen van ideeën gebeurt altijd goed gemotiveerd en waar nodig aangevuld met gemeentelijke spelregels.

Inwoners hebben de mogelijkheid om bij te dragen aan het beheer van de groene leefomgeving. Zoals het onderhouden van een plantvak of boomspiegel in de eigen straat. Groenvakken met zelfbeheer maken we met een markering herkenbaar. Daarmee wordt de plek overgeslagen door de groenbeheerder en/of buitendienst. Het zelfbeheer gebeurt altijd binnen de kaders van de [gemeentelijke spelregels](#). Daarmee kunnen we grip houden op de (blijvende) kwaliteit en veiligheid

Operatie Steenbreek

Een voorbeeld van een groen initiatief dat inmiddels landelijk bekend is betreft [Operatie Steenbreek](#). Deze stichting voert concreet actie tegen de trend van het verharden/bestraten van particuliere tuinen. Dit vanwege de negatieve effecten van de verstening op onder andere de stedelijke natuur, met een afname aan biodiversiteit als gevolg. Inmiddels is Operatie Steenbreek een begrip geworden. Ze stimuleert bewoners, (lokale) overheden en waterschappen om meer ruimte te maken voor groen. Omdat groen goed is voor de natuur, een gezonde en veilige leefomgeving en mensen met elkaar verbindt. Daarom: steen eruit, plant erin!

Besluitvorming (samengevat)

- Het ambitieniveau voor het beleidsthema 'Participatie en zelfbeheer in het groen' is 3 (op een schaal van 1 t/m 5).
- We stimuleren participatie en zelfbeheer om de betrokkenheid van bewoners met de groene leefomgeving te vergroten. De gemeente faciliteert hierin.
- We betrekken bewoners actief bij ruimtelijke opgaven binnen het 'overig groen' door input op te halen en/of keuzemogelijkheden voor te leggen.
- Het delen van kennis over groen verdient aandacht, als gemeente willen we hiervoor een beroep doen op lokale (groene) initiatieven.

5. Financiën

In dit hoofdstuk wordt een vertaling gemaakt van ambities naar kosten. Dit gaat zowel over structurele kosten voor het uitvoeren van het groenbeheer- en onderhoud als om eenmalige kosten voor het opvolging geven aan verschillende projecten. Door projecten niet allemaal even belangrijk te maken, zijn we in staat de kosten hiervoor over de komende jaren te spreiden.

5.1 KOSTENIMPACT MAATREGELEN/PROJECTEN

Voor elk van de maatregelen is dit Groenbeleidsplan is gekeken naar de mate waarin dit:

- Binnen het voorliggende plan al invulling krijgt;
- Onderdeel uitmaakt van het normale takenpakket binnen domein Groen;
- Onderdeel uitmaakt van het normale takenpakket, maar waarbij ook de samenwerking met andere onderdelen in de buitenruimte nodig is;
- Enkel een toename van éénmalig of structureel budget vergt, zonder dat hiervoor een project(organisatie) op te zetten is.

In de volgende tabel is de impact hiervan op uitvoering en kosten kort benoemd. Valt een maatregel hierbuiten, dan betreft het (mogelijk) een project. Voor een project geldt daarmee dat:

- Er extra mankracht (eventueel door inhuur) nodig is en/of
- Er aanvullend kosten worden gemaakt om hier invulling aan te geven. Dit kan gaan over de invulling van de projectorganisatie, de voorbereiding, uitvoering, begeleiding en toezicht op de uitvoering/voortgang.

Invulling maatregel	Impact op <i>uitvoering</i>	Impact op <i>kosten</i>
Binnen voorliggend Groenbeleidsplan	Reeds uitgevoerd binnen het proces totstandkoming Groenbeleidsplan. Of hiertoe een belangrijke aanzet gegeven. De uitkomsten hiervan zijn te benutten in de komende jaren.	Geen , reeds gedekt binnen kosten voor ontwikkeling van Groenbeleidsplan.
Regulier takenpakket (Groen)	Onderdeel van bestaand takenpakket of hierin te implementeren. Binnen bestaande bezetting zonder verlies van andere (reeds bestaande) taken.	Geen , de maatregelen worden uitgevoerd binnen de bestaande formatie van de gemeentelijke organisatie (domein Groen).
Regulier takenpakket, integrale aanpak nodig	Gelijk aan regulier takenpakket, enkel met expliciet aandacht voor de wederkerigheid vanuit verschillende disciplines/ domeinen die hiervoor vereist is.	Geen , de maatregelen worden uitgevoerd binnen de bestaande formatie van de gemeentelijke organisatie (domein Groen).
Middels extra te verkrijgen budget	Taken die nu geen invulling krijgen omwille van tekort aan budget. De uitvoering van de taak (zijnde regierol gemeente) is binnen de bestaande formatie in te vullen.	Gelijk aan geraamde kosten ofwel hiervoor beschikbaar gesteld budget. Kan zowel een éénmalig (herstelwerk) als structureel (planmatig vervangen) karakter hebben.

Urgentieniveau (indicatie):

Hoog

Uitvoering binnen 1 jaar na vaststelling Groenbeleidsplan

Gemiddeld

Uitvoering binnen 2-3 jaar na vaststelling Groenbeleidsplan

Laag

Uitvoering binnen 3-5 jaar na vaststelling Groenbeleidsplan

Effect binnen beleidsdoelen:

•

Geeft primair invulling aan beleidsdoel

•

Sorteert ook effect binnen ander beleidsdoel

Kostenindicatie:

€

minder dan €10.000,-

€€

meer dan €10.000,- en minder dan €25.000,-

€€€

meer dan €25.000,- (sterk projectafhankelijk)

Nr.	Urgentie	Kosten	Projectomschrijving	Beleidsdoelen:	Groen voor beleving	Groen voor natuur en biodiversiteit	Groen voor een gezonde leefomgeving	Toekomstbestendig groenbeheer	Participatie en zelfbeheer in het groen
P1		€€	Pleksgewijs voorstellen maken om het groen te versterken		•	•	•	•	
P2		€€€	Vergroten bereikbaarheid en daarmee beleefbaarheid van groen		•				
P3		€€€	Versterken van beeldbepalend particulier groen		•	•			•
P4		€	Ontwikkelen en toepassen beleid omtrent groeiplaatsen invasieve soorten			•		•	
P5		€€	Inzichtelijk maken kansen voor een klimaatadaptieve inrichting				•		
P6		€€	Kansen voor behoud van boomstructuren blijvend inzichtelijk maken		•	•	•	•	
P7		€	Opstellen spelregels omtrent bomen en gebruik zonnepanelen				•	•	
P8		€€	Beheerarealen op orde maken en houden					•	
P9		€	Ontwikkelen proces voor overdracht van beheerarealen					•	
P10		€€	Optimaliseren afstemmingsproces groenaannemer en buitendienst					•	
P11		€€	Stimuleren en aanjagen innovatie in het groenbeheer					•	

Overzicht van maatregelen en projecten

Op basis van dit Groenbeleidsplan is een [overzicht van maatregelen en projecten](#) opgesteld, waarvoor geldt dat:

- Voor elke maatregel is bepaald hoe hieraan invulling te geven;
- Elke maatregel uniek is genummerd;
- Elk project van een nummering is voorzien;
- Elk van de maatregelen eerder in dit plan al benoemd zijn.

Uit de tabel blijken ook enkele bijzonderheden:

- Enkele voorgestelde maatregelen zijn al actueel beleid. Dit gaat dan niet zozeer over de groeninrichting, maar kan wel gaan over de manier waarop we werkzaamheden in het groen uitvoeren. Denk aan de inzet van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, circulair inkopen en het ‘werk met werk maken’.
- Sommige maatregelen zijn pas uit te voeren adaat een project is afgerond. De maatregel ‘werken met beheerarealen die op orde zijn’ vergt dat we eerst de digitale registratie van beheerarealen op orde maken. Dit laatste is als een apart project uit te voeren.

Projecten en raakvlak andere beleidsthema's

De tabel hiernaast geeft een overzicht van alleen de projecten weer. Per project is met een donkergroene kleur aangeven aan welk beleidsdoel in eerste instantie invulling krijgt. Ook toont de tabel een verwacht positief (bij)effect binnen één of meerdere andere beleidsdoelen. De mate van positieve impact van een project is mede bepalend voor het belang (en daarmee de urgentie) ervan.

5.2 KOSTENINDICATIE PROJECTEN

De kosten voor de verschillende projecten is enkel indicatief opgenomen en toont hoe de kosten per project zich onderling ongeveer verhouden. Wanneer het initiatief wordt genomen om een project verder op te pakken, volgt op dat moment een verder specificatie hiervan met kostenonderbouwing. Dit met als doel de benodigde financiële middelen hiervoor te verkrijgen. Voor de kostenuitduiding hanteren we de volgende indeling:

€	projectkosten minder dan €10.000,-
€€	projectkosten meer dan €10.000,- en minder dan €25.000,-
€€€	projectkosten meer dan €25.000,- (is sterk projectafhankelijk)

Eventuele vervolgprojecten

Het invulling geven aan projecten is veelal op basis van éénmalig hiervoor te verkrijgen budget. Daarbij is niet meegenomen dat uit een project een vervolgproject kan ontstaan. Een

voorbeeld: wanneer een project bestaat uit het inventariseren van kansen om het bestaande groen te versterken (P1), dan wordt het projectbudget benut voor de inventarisatie van kansen (onderzoek, analyse, voorkeur ontwikkelrichting). Het verder uitwerken en realiseren van een kans betreft een apart project met een hiervoor apart te verkrijgen projectbudget.

Prioritering maatregelen en projecten

Voor elk van de openomen projecten is een urgentieniveau bepaald, met onderscheid tussen:

- Hoge urgentie met voorkeur voor uitvoering binnen het 1e jaar;
- Gemiddelde urgentie met uitvoering binnen het 2e en 3e jaar;
- Lage urgentie met uitvoering vanaf het 4e jaar na vaststelling van het Groenbeleidsplan.

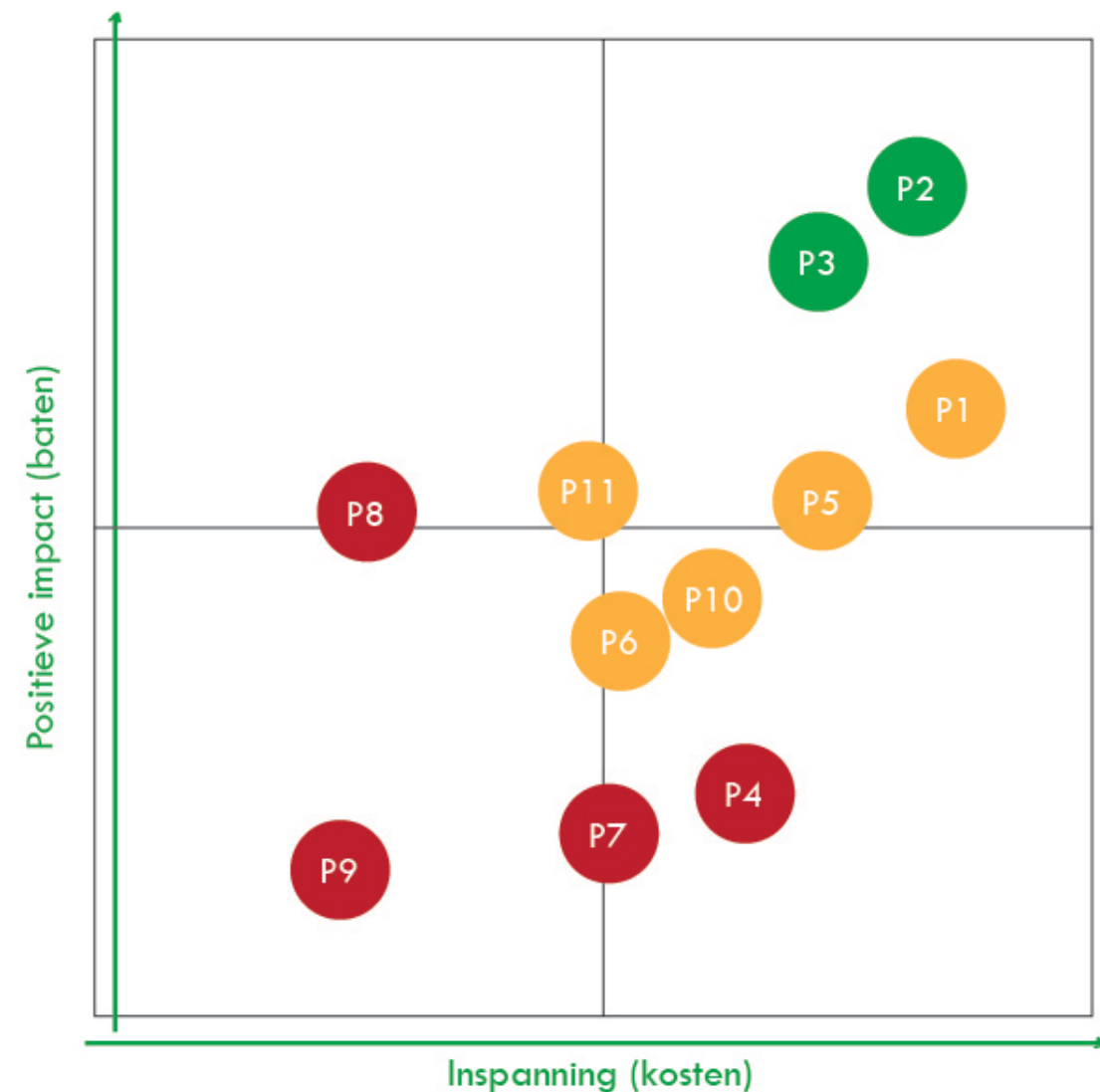
Bij het bepalen van het urgentieniveau per project is rekening gehouden met:

- De actualiteit: waar lopen we in de praktijk tegenaan, wat willen we goed geborgd hebben en waar zien we concrete kansen.
- Het (algemeen) belang: welke doel dienen we door invulling te geven aan de maatregel, wat draagt het bij aan de kwaliteit van het groen.
- De mate van positieve impact: levert het project een positief resultaat binnen één of meerdere beleidsdoelen.
- De haalbaarheid: op welke termijn zijn er concrete resultaten te behalen en wat is de hiervoor te leveren inspanning.
- De kosten: wat zijn de verwachte kosten om invulling te geven aan het project en is voldoende spreiding van kosten over de komende jaren mogelijk.

Voor elke maatregel die niet als afzonderlijk project is opgenomen is het streven dat dit binnen 12 maanden onderdeel is geworden van het normale takenpakket binnen domein Groen. Dit kan alleen wanneer hiervoor voldoende financiële middelen beschikbaar zijn. Het beoordelen van bestaande budgetten valt buiten de scope van dit beleidsplan.

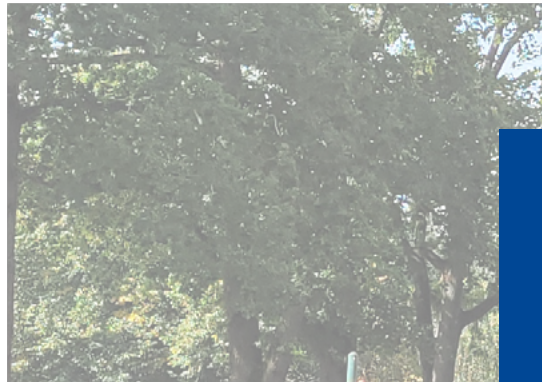
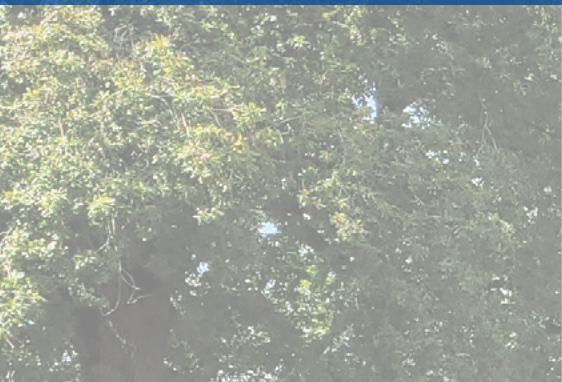
Laaghangend fruit eerst

Voor zowel de projecten als de maatregelen is het uitgangspunt om het ‘laaghangend fruit’ als eerste te uit te voeren. Dat zijn maatregelen die (veel) positieve impact hebben en relatief weinig kosten (in euro's, te leveren inspanning). Uit het figuur op de volgende pagina blijkt welke projecten hiervoor in aanmerking komen.

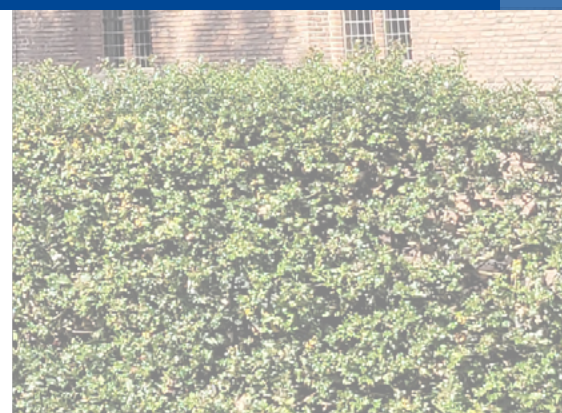
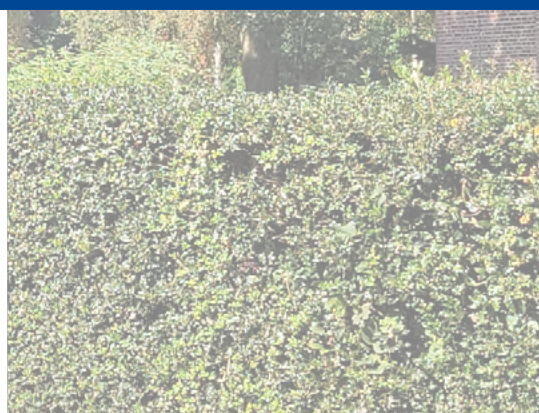

De financiën samengevat:

- We maken onderscheid tussen maatregelen en projecten. De uitvoering van maatregelen is binnen het reguliere takenpakket van domein Groen te borgen.
- Het uitvoeren van projecten gebeurt uitsluitend na het verkrijgen van voldoende toereikend projectbudget. Dit beleidsplan geeft hiervoor enkel een grove kostenindicatie.
- De urgentie van uitvoering van projecten bepalen we (mede) op basis van de mate van positieve impact binnen de verschillende beleidsdoelen.
- Tot slot is het streven om 'laaghangend fruit' (dus relatief weinig inspanning/ kosten en veel positief effect) zo snel als mogelijk te verzilveren.

Bijlagen

OVERZICHT BIJLAGEN

- Bestaande beleidskaders
- Toezicht en betrokkenheid tijdens ontwikkelproces
- Enquête onder bewoners
- Wet- en regelgeving
- Verkoop van openbaar groen
- Biodiversiteit
- Ecosysteemdiensten
- Klimaatbufferend effect
- Overzicht van maatregelen en projecten

Externe bronnen (waarnaar verwezen vanuit rapportage)

- [Het_Zzsoemmt_convenant_BEL.pdf \(imkersgooieneemland.nl\)](#)
- [Omgevingsvisie gemeente - Informatiepunt Leefomgeving \(iplo.nl\)](#)
- [idverde Advies - Het groene architecten- en ingenieursbureau](#)
- [Welkom - Buurtschap Crailo](#)
- [Natuurnetwerk Nederland \(NNN\) - Provincie Noord-Holland](#)
- [Insecten-op-inheemse-en-uitheemse-boomsoorten.pdf \(dendrologie.nl\)](#)
- [460540 \(wur.nl\)](#)
- [Klimaatstresstest | Water en klimaat | Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed](#)
- [Handboek Bomen - Norminstituut Bomen](#)

BELEIDSKADERS

Bij de ontwikkeling van dit Groenbeleidsplan is gewerkt binnen de gegeven kaders van al vastgestelde (beleids)plannen en plannen die nog in ontwikkeling zijn. Dit alles om de eenduidigheid te bewaken tussen de verschillende plannen en de doorvertaling ervan naar concrete maatregelen voor de leefomgeving.

Plannen Blaricum (mede kader voor Groenbeleidsplan 2022)	Vastgesteld
Groenbeleidsplan (vervalt bij het vaststellen van het Groenbeleidsplan Blaricum 2022).	2006
Bomenbeleidsplan Bomen Uitgelicht	2008
Bomenstructuurkaart	2009
Nota bermenbeleid	2009
Strategische visie Blaricum 2030	2010
Stedelijk waterplan	2010
Bermenbeheerplan	2012
Bomenbeheerplan	2012
Hondenbeleid	2020
Speelplan	In ontwikkeling

TOEZICHT EN BETROKKENHEID ONTWIKKELPROCES

Stuurgroep

Projectleider adviesbureau: Hans Luiten

Wethouder Laren: Ton Stam (na de verkiezingen maart 2022: Jan van Midden)

Wethouder Blaricum: Maria Klingenberg (na de verkiezingen maart 2022: Frans Cornelis)

Projectleider (ambtelijk): Rena Heilema

Projectgroep

Projectleider adviesbureau: Hans Luiten

Projectleider (ambtelijk): Rena Heilema

Communicatieadviseur: Kirsten Horst

Medewerker Groen: Olaf de Schouwer

Adviesgroep

Afhankelijk van de adviesvraag is selectief gebruik gemaakt van bij de gemeente intern aanwezig expertise, waaronder een jurist, medewerker Omgevingsvisie, contractmanager IBOR-taken (beheertaken openbare ruimte).

ENQUÊTE ONDER BEWONERS

Het uitvoeren van een enquête is een bewezen effectieve methode om op effectieve manier veel input op te halen van inwoners. In de praktijk resulteert in een betrokkenheid van een grote diversiteit aan inwoners en achtergronden. Dat versterkt de uitkomsten van de enquête en helpt in een later stadium mogelijk bij het verkrijgen van draagvlak voor voorgestelde maatregelen. De uitkomsten van de enquête zijn niet statistisch betrouwbaar, wat vooraf duidelijk is afgestemd.

Responses Blaricum

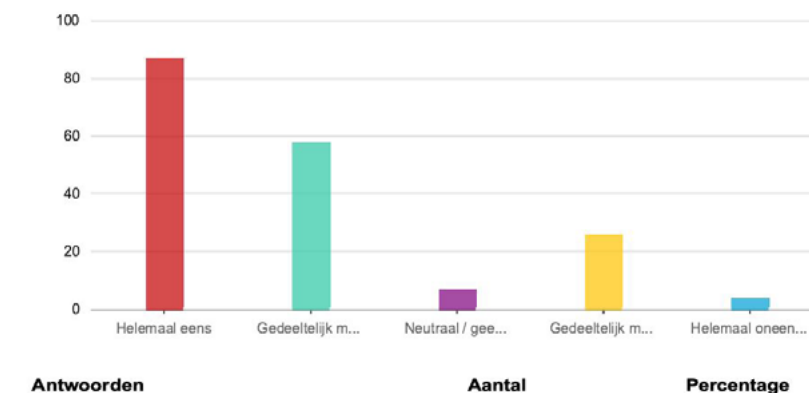
In totaal hebben 182 participanten de vragenlijst voor het groenplan van Blaricum ingevuld. Veruit de meeste reacties zijn gegeven door bewoners van de gemeente. Ook heeft één raadslid de vragenlijst ingevuld en vier personen vanuit een natuur-/belangenorganisatie. Zes personen hebben aangegeven vanuit een andere rol deel te hebben genomen aan de enquête. De meeste respondenten vallen in de leeftijdsgroep 66 jaar of ouder (38,8%) gevolgd door de groep 31 t/m 50 jaar en de groep 51 t/m 65 jaar. In de leeftijdsgroepen onder de 31 jaar hebben twee respondenten de vragenlijst ingevuld. De meeste respondenten wonen in de wijken Bijvanck en Blaricum Dorp.

Resultaten enquête

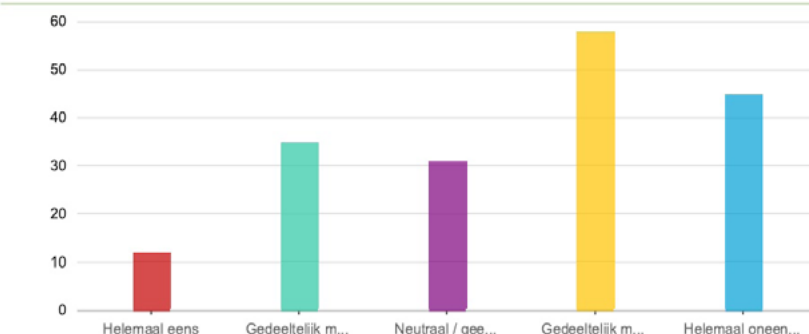
In algemene zin kan gesteld worden dat de respondenten erg betrokken zijn bij de groene leefomgeving. Groen, samen met water, worden beschouwd als cruciale onderdelen voor een toekomstbestendige leefomgeving. Gemiddeld genomen is op onderdelen meer onderhoud gewenst. Tegelijkertijd mag er ook ruimte zijn voor het stimuleren van de biodiversiteit in de gemeente. Ook als dit betekent dat het groen er op plekken anders uit gaat zien, als dit maar niet al teveel opvalt. Er is draagvlak voor het aanplanten van meer bomen om zo bij te dragen aan het met elkaar verbinden van groengebieden (of de bestaande verbinding te versterken). Met een uitdrukkelijke voorkeur voor bomen die geen overlast opleveren door bijv. vruchtval, luisgevoeligheid, e.d. Ook het ophangen van nestkasten voor vogels kan rekenen op support van inwoners.

De resultaten van deze enquête zijn per gemeente vastgelegd in een bondig verslag, welke op verzoek beschikbaar wordt gesteld.

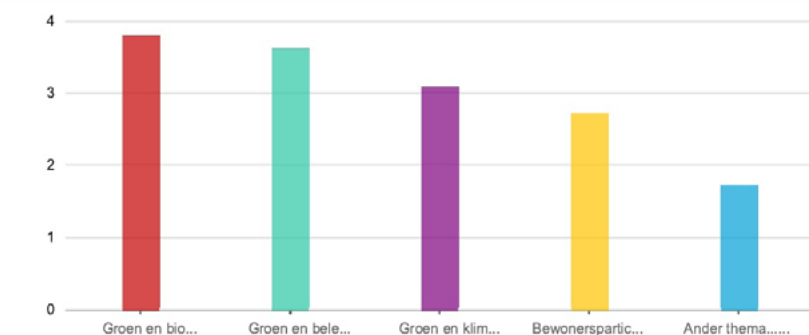
... draagt bij aan een fijne leefomgeving.

... blijft zoals het is, want er is voldoende ruimte voor biodiversiteit.

Welk thema vindt u het meest belangrijk? *

WET- EN REGELGEVING

Omgevingswet + Omgevingsvisie

In de nieuwe Omgevingswet (2021) worden 26 bestaande wetten gebundeld voor onder meer bouwen, milieu, water en ruimtelijke ordening. Ook de Wet natuurbescherming zal opgaan in de Omgevingswet. Vanuit de Omgevingswet gaat de gemeente een omgevingsvisie opstellen.

In de omgevingsvisie legt de gemeente, samen met inwoners, bedrijven, e.d. ambities en doelen voor de fysieke leefomgeving voor de lange termijn vast. We wegen alle wensen integraal af. We bepalen hoeveel we van alles willen en wat de beste plek daarvoor is. Met dit groenplan in de hand kunnen we goed onderbouwd aangeven waar het groen van groot belang is en waar wat minder. Zo kan het goed worden meegenomen in die integrale afweging

De inhoud van dit groenbeleidsplan zal als input dienen voor de omgevingsvisie en het omgevingsplan. Vanuit het project Omgevingswet wordt ook een nieuwe contour voor de bebouwde kom vastgesteld die alle bestaande contouren, waaronder de huidige groencontour, gaat vervangen.

Wet natuurbescherming

Per 1 januari 2017 is de Wet natuurbescherming van kracht. Deze wet vervangt drie wetten, namelijk de Natuurbeschermingswet, de Boswet en de Flora- en faunawet.

BESTAANDE (GROENE) INITIATIEVEN

Gedurende het proces van ontwikkelen van het Groenbeleidsplan is op verschillende manieren de betrokkenheid van vooraf geïnventariseerde stakeholders geborgd geweest. Binnen de gemeente Laren betreft dit:

- Stichting oude landbouwgewassen Laren (SOL)
- Imkervereniging V.B.B.N. Laren-Blaricum

En vanuit de gemeente Blaricum:

- Klankbordgroep Groencommissie Blaricum (inwoners)
- Agrarische stichting Blaricum
- Stichting Heemtuin Blaricum
- Imkervereniging Blaricum

In gecombineerde digitale werksessies is op een tweetal momenten kennis genomen van de gemaakte uitwerkingen en zijn op onderdelen suggesties voor verbetering aangereikt en is hierover met elkaar de dialoog gevoerd. De aangedragen suggesties zijn door de projectgroep afzonderlijk beoordeeld. Daar waar dit haalbaar is gebleken is het Groenbeleidsplan daarop aangepast.

Een geogde eindversie van dit plan is verstuurd naar alle betrokken stakeholders, waaronder ook naar:

- Goois natuurreservaat
- Staatsbosbeheer
- IVN

Laatstgenoemde partijen hebben gedurende het opstellen van dit Groenbeleidsplan aangegeven hieraan niet actief deel te nemen. Wel is er behoefte geweest tot het meelesen met de beoogde eindversie, om daar waar nodig en haalbaar hierop feedback te leveren.

VERKOOP VAN OPENBAAR GROEN

Toets verkoop openbaar groen

Als een inwoner een aanvraag doet om openbaar groen te mogen aankopen kijken we of het algemeen belang daarmee geschaad wordt, dus blijft de openbare ruimte

- veilig (verkeer, sociaal);
- bruikbaar (toegankelijk, speelruimte, parkeergelegenheid etc.);
- aangenaam (uitstraling);
- beheerbaarheid (geen 'enclaves', 'versnippering' en 'rafelranden').

blijft er voldoende ruimte voor

- klimaatadaptatie;
- kabels en leidingen (bereikbaarheid huidige kabels en leidingen, ruimte voor verzwaren netwerk, stadsverwarming e.d.).

beschermen we wat belangrijk is

- (historische) structuren;
- Natuur / biodiversiteit.

Uitgangspunten:

--> Geen verkoop aan de voorzijde langs wegen en paden

Het benodigde ruimtebeslag voor kabels en leidingen neemt in de toekomst alleen maar toe. Denk aan energietransitie, warmtenet, warmte-koude opslag. Het is ongewenst dat deze kabels en leidingen op privéterrein liggen. Ze zijn dan niet of moeilijker bereikbaarheid bij onderhoud en calamiteiten en kwetsbaarder (graven en bouwen). Ook op locaties waar in de toekomst ontwikkelingen gaan plaatsvinden en waarvoor mogelijk gemeentegrond nodig is wordt geen grond uitgegeven. Denk aan het opheffen van (verkeerskundige) knelpunten, extra waterberging in het groen. Hiermee wordt voorkomen dat op het moment van uitvoering onvoldoende ruimte beschikbaar is voor de ontwikkeling.

--> Geen verkoop van bermen

Bermen langs wegen zijn bedoeld om te kunnen parkeren, passeren, uitwijken, regenwater infiltreren.

--> Geen verkoop van groen in hoofd- en nevenstructuur

Groen in de hoofd- en nevenstructuur is, zoals elders in dit plan aangegeven, van groot algemeen belang en wordt daarom niet verkocht.

--> Geen of beperkte verkoop als dit het groenbeheer onevenredig zou bemoeilijken

Het beheer van het groen moet efficiënt en (kosten)effectief uitgevoerd worden, op dezelfde manier als dat ook elders in de gemeente gebeurt. De uitgifte van grond mag niet leiden tot onbereikbaar openbaar groen. De toegankelijkheid voor gespecialiseerd materieel moet mogelijk blijven. Daarnaast is het voor een efficiënt beheer noodzakelijk dat werkzaamheden zoveel mogelijk aaneengesloten uitgevoerd worden. Versnippering van groen door uitgifte van tussenliggende percelen is niet wenselijk.

--> Beperkte verkoop langs kopgevels

Kopgevels waar andere woningen op uitkijken, moeten een groene aankleding hebben. Een groenstrook van minimaal 2 meter wordt daarom niet uitgegeven.

--> Beperkte verkoop langs wandel- en fietspaden

Het is ongewenst als wandel- en fietspaden 'opgesloten' worden door (groene) erfafscheidingen. Dat is sociaal onveilig. Een groenstrook van minimaal 1 meter aan weerszijden wordt daarom niet uitgegeven.

--> Beperkte verkoop langs achterkanten van woningen

Achterkanten van woningen moeten een eenduidige uitstraling hebben. Het zicht op een diversiteit aan erfafscheidingen (schuttingen, muurtjes, hekwerken) wordt beperkt door een groene bufferzone achter de woningen te behouden. Een groenstrook van minimaal 2 meter wordt daarom niet uitgegeven.

--> Verkoop onder voorwaarden

Wanneer een gedeelte van het openbaar groen voor verkoop in aanmerking komt volgens bovenstaande uitgangspunten heeft de koper onderzoeksplicht naar eventuele aanwezigheid van kabels en leidingen door middel van een Clic-aanvraag. Mochten er kabels en/of leidingen aanwezig zijn, kan de grond eventueel verkocht worden, mits de koper daarover overeenstemming heeft met de kabelbeheerder(s). Mocht koper dit verzuimen te regelen en/of vast te leggen in de akte dan is de koper verplicht ten allen tijde toe te staan dat beheer en onderhoud aan de kabels en leidingen mag worden gepleegd zonder aanspraak te kunnen maken op vergoeding.

BIODIVERSITEIT

Onder biodiversiteit verstaan we de soortenrijkdom aan planten en dieren en de genetische variatie hiertussen. Juist de genetische variatie zorgt dat soorten net andere specifieke eigenschappen hebben, aangepast aan hun eigen leefgebied. Dit draagt bij aan de overlevingskansen van de soort. Als de groeninrichting in lijn is met de bodemsoort en als de bodem van goede kwaliteit is, ontstaan evenwichtige, ecologische processen (ecosystemen) waar al deze soorten een plek hebben.

Steeds vaker horen we nieuwsberichten waaruit duidelijk wordt dat de biodiversiteit wereldwijd afneemt. Soorten sterven uit door veranderingen in hun leefgebied, veelal door menselijk ingrijpen. Denk daarbij aan het weghalen van natuur, het veranderen van de inrichting, het uitputten van de bodem, etc. De afname van soortenrijkdom is een mondiaal probleem, de opgave is afname van soortenrijkdom te remmen, waar mogelijk zelfs te stoppen.

Door de beperkte grootte van de percelen, een relatief hoge mate van beheer en verstoring door de nabijheid van mensen is de ecologische waarde van het groen in een wijk minder groot voor grotere diersoorten en natuurlijke processen. Met name de grotere bospercelen en ruigtes in het buitengebied bieden volop mogelijkheden voor ecologische processen met een beperkt menselijk ingrijpen. Ook het inrichten van verbindingzones tussen verschillende groengebieden kan een bijdrage leveren aan het versterken van de biodiversiteit in een gebied.

ECOSYSTEEDIENSTEN

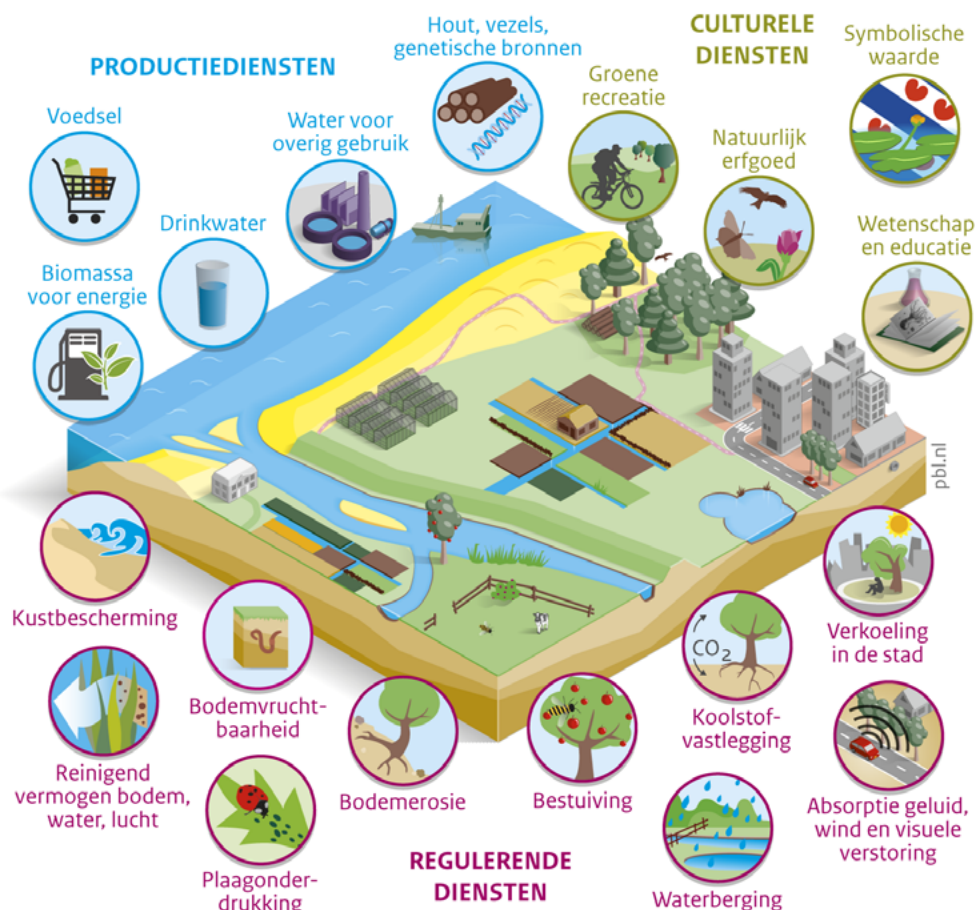
Onder ecosysteemdiensten verstaan we de 'diensten' die de natuur ons levert. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen productiediensten, culturele diensten en regulerende diensten (zie afbeelding). Binnen een gezond ecosysteem is een natuurlijk evenwicht bereikt. Deze balans is eenvoudig te verstoren door menselijk ingrijpen. Denk daarbij aan het weghalen van natuur, het veranderen van de inrichting of het uitputten van de bodem. Bij (noodzakelijk) ingrijpen is het altijd de kunst om de impact (de verandering ervan op hetzelfde moment) zo laag mogelijk te houden. Dit geldt ook voor het groenbeheer.

De betekenis van een boom is veel meer divers dan misschien op het eerste gezicht wordt gedacht. Dit geldt niet alleen voor bomen, maar voor al het groen, het water en de samenwerking tussen deze onderdelen. We kunnen de betekenis hiervan uitdrukken in functies en als diensten. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen culturele diensten, regulerende diensten en productiediensten (zie afbeelding). Een dienst is vaak het resultaat van een natuurlijk proces dat in evenwicht is. Het geheel van planten en dieren in een gebied en hoe zij in verhouding staan tot elkaar en hun omgeving, noemen we een ecosysteem. De dienst als gevolg van een evenwichtig ecosysteem is te vertalen als een 'ecosysteemdienst'. Gevolgen van klimaatverandering, grondgebruik, overexploitatie en vervuiling zijn de belangrijkste factoren voor verstoring van het evenwicht binnen een ecosysteem en daarmee de afname van ecosysteemdiensten.

Functies en diensten van groen (een selectie):

- Gezondheid: een groene omgeving zorgt passief en actief voor de gezondheid. Zo verlaagt een groen uitzicht stress en nodigt een groene inrichting uit tot sportiviteit.
- Ruimtelijk: groen zorgt voor samenhang en identiteit, dit leidt tot herkenbaarheid en mogelijkheden tot oriëntatie.
- Esthetisch: groen creëert landschappen en kleed steden aan.
- Cultuurhistorisch: groen benadrukt historische elementen en structuren, daarnaast hebben groenelementen individueel ook regelmatig een historische waarde.
- Ecologisch: groen biedt ruimte aan flora en fauna.
- Milieu: groen zuivert de lucht en draagt bij aan een aangenaam klimaat.
- Economisch: groen draagt bij aan een aantrekkelijke woonomgeving, dit is terug te zien in de beduidend hogere huizenprijzen in groene woonomgevingen.
- Educatief: groen biedt een massa aan beleevingsmogelijkheden (recreatief, meditatief, e.d.) en informatie.
- Recreatief: een groene omgeving biedt ruimte aan talloze recreatieve functies, zoals spelen, vissen, wandelen, fietsen en rusten.

Voorbeelden van ecosysteemdiensten in Nederland

Bron: PBL, WUR, CICES 2014

www.pbl.nl

KLIMAATBUFFEREND EFFECT

De status en gevolgen van klimaatverandering staan mondiaal op de agenda en vergen op allerlei niveaus maatregelen om de snelheid van dit proces te vertragen en de effecten ervan te beheersen. Verandering van het klimaat leidt steeds vaker tot extremen: hogere temperaturen, langere perioden van droogte en hevige neerslag. Er zijn verschillende instanties die zich bezighouden met het onderzoek naar klimaatverandering en op basis hiervan voorspellingen geven voor de toekomst op lange termijn. Het KNMI vertaalt dit naar verschillende klimaatscenario's, op een schaal van meest gunstig tot minst gunstig scenario.

Ten aanzien van de openbare ruimte vergt de problematiek omtrent klimaatverandering een eigentijdse visie en aanpassingen aan de openbare ruimte, om deze gezond en veilig te houden. Gegeven de langere perioden van droogte is er de uitdaging om water niet zo snel mogelijk af te voeren, maar juist vast te houden en waar mogelijk lokaal te benutten. Groen en waterelementen zijn bepalende factoren voor het gezond en veilig houden van de stedelijke leefomgeving. De mate van deze positieve impact zou je ook het 'klimaatbufferend effect' kunnen noemen.

Toepassen van wadi's

Een wadi (dat staat voor: water afvoer door infiltratie) is bedoeld om regenwater op te vangen, vast te houden en door infiltratie af te voeren. In een ideale situatie biedt deze inrichting ook plaats aan de ontwikkeling van diverse natuurwaarden, de planten en dieren. Het maximaal benutten van deze positieve eigenschappen van groen en water vergt een duurzame en robuuste inrichting met daarop afgestemd beheer en onderhoud.

OVERZICHT VAN MAATREGELEN EN PROJECTEN

Legenda

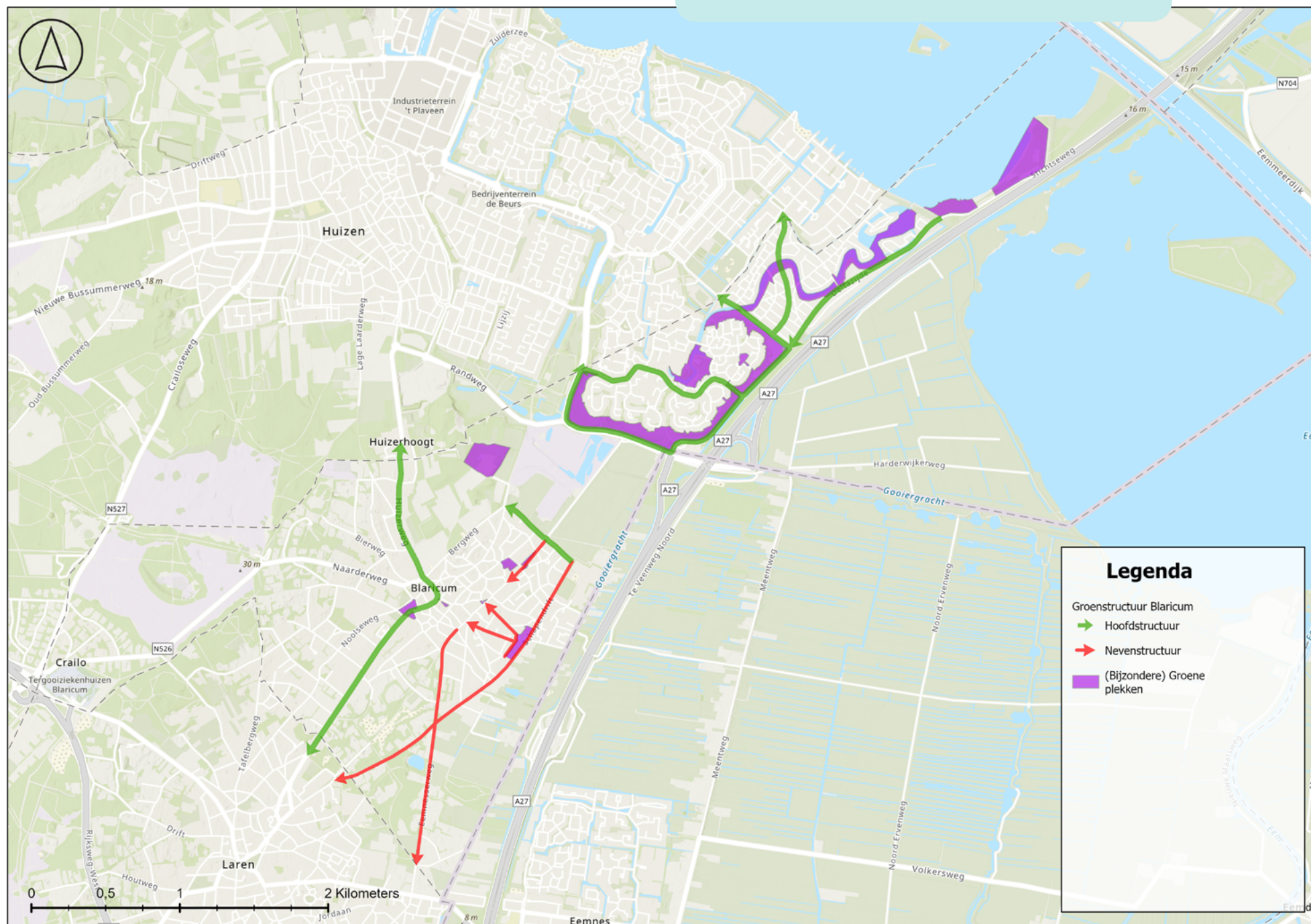
Gp	Uitgewerkt als onderdeel van het Groenbeleidsplan of hierin expliciet opgenomen t.b.v. vaststelling ervan.
Tp	Uitvoering ervan als onderdeel van bestaand takenpakket (domein Groen).
Tp + I	Uitvoering ervan als onderdeel van bestaand takenpakket (domein Groen) met aandacht voor het integrale karakter ervan. Dit vereist samenwerking tussen de verschillende domeinen.
P + €	Concrete (en af te bakenen) projecten waarvoor projectbudget benodigd is.

P1	Acties die binnen een apart project in te vullen zijn en aanvullend budget vergen.
•	Overige toekenning
b	Reeds bestaand beleid (wat niet direct over de groeninrichting gaat).
[2]	In 2e instantie uit te voeren, vergt eerst invulling aan ander project.

Nr.	Beleidsthema	Toekenning			
		Gp	Tp	Tp + I	P + €
41	Groen voor beleving				
4101	Vastleggen van het karakteristiek groen	•			
4102	Pleksgewijs voorstellen maken om het groen te versterken	•		•	P1
4103	Vergroten bereikbaarheid en daarmee beleefbaarheid van groen			•	P2
4104	Versterken van beeldbepalend particulier groen	•			P3
4105	Samenwerken met derden		•		
4106	Werk maken van een schone leefomgeving			•	
42	Groen voor natuur en biodiversiteit				
4201	Koppelen van natuurfunctie aan specifiek groen	•			
4202	Versterken van bestaande groenstructuren	•	•	•	
4203	Inzichtelijk maken van overige kansen voor biodiversiteit	•	•	•	
4204	Ideeën en suggesties (voor de leefomgeving) en integrale benadering	•		•	
4205	Toepassen suggestielijst van bomen met hoge natuurwaarde	•			
4206	Ontwikkelen en toepassen beleid omtrent groeiplaatsen invasieve soorten				P4
43	Groen voor een gezonde leefomgeving				
4301	Inzichtelijk maken kansen voor een klimaatadaptieve inrichting			•	P5
4302	Bevorderen van een integrale aanpak		•	•	
4303	Kennis delen binnen de gemeentelijke organisatie		•		
4304	Kansen voor behoud van boomstructuren blijvend inzichtelijk maken	•			P6
4305	Toepassen suggestielijst van bomen met groot klimaatbufferend vermogen	•			
4306	Groeiplaatsen bomen inrichten voor de lange termijn	•			€
4307	Opstellen spelregels omtrent bomen en gebruik zonnepanelen				P7
44	Toekomstbestendig groenbeheer				
4401	Actief betrokken zijn bij (integrale planvorming)		•		
4402	Beheerarealen op orde maken en houden		[2]		P8
4403	Naleven contractafspraken met derden		•		
4404	Ontwikkelen proces voor overdracht van beheerarealen		[2]		P9
4405	Optimaliseren afstemmingsproces groenaannemer en buitendienst		•		P10
4406	Stimuleren en aanjagen innovatie in het groenbeheer			•	P11
4408	Maatschappelijk verantwoord inkopen			b	
4409	Aanhouden van financiële buffer + jaarlijkse indexatie van budget	•			€
45	Participatie en zelfbeheer in het groen				
4501	Opstellen overzicht van stakeholders + beheeractiviteit		•		
4502	Delen van kansen vanuit overige beleidsthema's		•		
4503	Bewoners actief raadplegen		•		
4504	Kennis over groen delen <i>op scholen</i>	•			
4505	Kennis over groen delen <i>met bewoners</i>	•			
4506	Ruimte geven aan initiatieven van bewoners		•		

HOOFD- EN NEVENGROENSTRUCTUUR

GROENBELEIDSPLAN Blaricum

*Toekomstbestendig behouden en
ontwikkelen*

